

Geïntegreerd

CULTUUR

BELEIDS

PLAN

2008 - 2013

Sint - Jans - Molenbeek

VOORWOORD

Als cultuur datgene is wat het mensendom van het dierenrijk onderscheidt, dan kan het belang van dit geïntegreerd cultuurbeleidsplan niet overschat worden. Al gaat de definitie van cultuur in dit nieuwe plan niet zo ver, het is er niet minder ambitieus om. Het vorige plan was een vrij volledige en goede situatieschets; een inventaris die een solide basis vormde voor hetgeen u nu in handen heeft.

Vandaag is het tijd om een stap verder te zetten en over te gaan tot actie. Uit de uitgebreide consultatie die we hielden bij de uitwerking van dit plan bleek vooral de nood aan meer en nieuwe 'bruggen'. Nieuwe bruggen slaan, zowel naar het brede culturele veld als naar alle burgers van Molenbeek is voor mij dan ook de hoofddoelstelling van dit geïntegreerd cultuurbeleidsplan. Samenwerking en communicatie moeten daarbij de kernbegrippen vormen.

Bruggen slaan is samenwerken met en openheid naar de volledige culturele sector, binnen en buiten Molenbeek. De regelmatige bijeenkomsten van het beroepskrachtenoverleg (cultuurdienst, bibliotheek, gemeenschapscentrum en huis van culturen en sociale samenhang) en het overleg binnen de cultuurraad moeten hiervan de motor zijn. Maar ook samenwerking met andere culturele verenigingen, andere Brusselse gemeenten en over de taalgrenzen heen moeten vanzelfsprekend worden. Diversiteit is een troef, versnippering een zwakte.

Bruggen slaan is echter ook de communicatie naar en voor de Molenbekenaren verbeteren. Het beter bereiken van het doelpubliek van het cultuurbeleid in Molenbeek (dat verder gaat dan de puur Nederlandstaligen), wordt het tweede speerpunt van dit cultuurbeleidsplan. Een grotere betrokkenheid van de burger bij het lokale cultuurbeleid is immers geen luxe maar een absolute noodzaak.

Er is nog veel werk aan de winkel, maar dit geïntegreerd cultuurbeleidsplan wordt een stevige leidraad voor het lokaal cultuurbeleid in Sint-Jans-Molenbeek voor de komende zes jaar. Ik hoop dan ook dat de enthousiaste samenwerking waardoor dit plan tot stand kwam en de eerste (nieuwe) bruggen die geslagen werden in de toekomst alleen nog maar aan kracht zullen winnen.

Tot slot wil ik nog éénieder bedanken die aan dit plan heeft meegewerkt en in het bijzonder Tjorven Vanden Eynde, de cultuurbeleidscoördinator en drijvende kracht achter het cultuurbeleidsplan dat u nu in handen heeft.

Jef Van Damme
Molenbeek, 3 oktober 2007

INHOUD

Voorwoord

Inhoud

Inleiding ... continuïteit van het beleid	1
Sterktezwakteanalyse	3
1. Geografische afstand in de gemeente	4
2. Bereik van en uitwisseling tussen inwoners	5
3. Ontmoeting(splaatsen)	8
4. Molenbeek, deel van de Brusselse regio	9
5. Nieuwe Nederlandstalige inwoner	10
6. Versnippering van cultuurcreatie	11
7. Kansen op beleidsniveau	11
8. Participatie in beleid: inspraak en vrijwilligersbasis	13
9. Zichtbaarheid van cultuur	15
10. Kunsten als 'cultural trademark'?	16
11. Conclusie	17
Opdracht en visie	18
1. Opdracht	19
2. Visie	19
Doelstellingen	20
Kader	21
1. De Molenbekenaar ontmoet	22
2. De Molenbekenaar neemt deel	23
3. De Molenbekenaar leert	24
4. Cultuur in Molenbeek floreert	25
5. Molenbeek straalt	26
6. Cultuur communiceert en werkt samen	27
Steun voor cultureel werk door de gemeente	29
1. Ambities	30
2. Realisme	30
3. Keuzes maken	31

Interculturaliseren	32
----------------------------------	-----------

Participatieproces	36
---------------------------------	-----------

1. Begeleidingstraject	37
2. Beroepskrachtenoverleg	37
3. Raden	38
4. Cultuurdebatten	38
5. Terugkoppeling van het plan	39
6. Vervolg	40

Bijlagen	41
-----------------------	-----------

Samenstelling en advies van het beheersorgaan van O.B. De Boekenmolen

Samenstelling en advies van het beheersorgaan van GC De Vaartkapoen

Samenstelling en advies van de Cultuurraad

Beslissing van de Gemeenteraad

Advies van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Wijziging van het organiek reglement van de Cultuurraad

INLEIDING ...
CONTINUÏTEIT VAN HET BELEID

Sint – Jans – Molenbeek is één van de 19 Brusselse gemeenten, gelegen in het noordwesten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De gemeente wordt begrensd door Anderlecht, Brussel – Stad, Jette, Koekelberg en Sint – Agatha – Berchem én door Dilbeek in Vlaanderen.

Met meer dan 80.000 inwoners is de gemeente een van de grootste van België. Als deel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met een jonge bevolking en in de nabijheid van diverse diensten en werkgelegenheid, groeit het inwonersaantal ook jaarlijks aan. Hierdoor is er een groot doelpubliek voor cultuur in de gemeente, dat bovendien heel divers is.

Voor het culturele beleid kan Sint – Jans – Molenbeek verder bouwen op een eerste cultuurbeleidsplan, dat liep van 2005 tot 2007. Dit plan heeft de beleidsaandacht voor cultuur geactiveerd in de gemeente. Het bevat een grondige analyse van de omgeving en een inventaris van de culturele mogelijkheden. Inhoudelijk werden heel wat doelstellingen gerealiseerd: oudere inwoners konden elkaar ontmoeten tijdens seniorenmiddagen, de rijkdom van het plaatselijke erfgoed werd getoond, de Nederlandstalige cultuurdienst werd uitgebouwd op financieel en personeel vlak en de band tussen bestuur en cultureel werkveld werd gesmeed via een partnerschap in de bijzondere en vernieuwende projecten en via de oprichting van de cultuurraad. Door zijn omvang en gebrekkige communicatie was het plan echter geen gebruiksvriendelijk instrument. Het concept van het lokaal cultuurbeleid is dan ook grotendeels voorbijgegaan aan de culturele partners en de inwoners. Communicatie over het beleid en over de initiatieven zal extra aandacht vragen in de volgende jaren.

Het nieuwe plan, dat geldt voor een periode van 2008 tot 2013, bouwt verder op de aandachtspunten die eerder werden opgetekend, maar het zal andere accenten leggen en zal de lessen uit het vorige plan in praktijk omzetten. Naast de inspanningen voor onze senioren, willen we werk maken van een evenwichtig aanbod voor alle inwoners en van de ontmoeting tussen inwoners. Eerder dan een partnerschap tussen bestuur en de individuele vereniging zullen we ook aandacht besteden aan onderlinge samenwerking, aan een netwerk van partners die zich in initiatieven verenigen en die samen de beleidstrategie mee bepalen.

Zo is de continuïteit van het beleid met de vorige periode verzekerd, maar dan op basis van een nieuw elan. Om dit elan voor de volgende jaren te bepalen, werden verschillende overlegmomenten georganiseerd, zoals publieksdebatten, brainstormsessies in de cultuurraad en individuele gesprekken met culturele instanties. De betrokkenen analyseerden samen de sterkten en zwakten voor het toekomstige culturele beleid in de gemeente. In wat volgt geven we een systematische opsomming van de belangrijkste conclusies die in deze analyses naar boven kwamen en maken we de vertaling naar nieuwe beleidsaccenten.

STERKTEZWAKTE
ANALYSE

1. Geografische afstand in de gemeente

Eén van de meest opvallende kenmerken is de **geografische tweedeling van Sint – Jans – Molenbeek**. De spoorweglijn verdeelt de gemeente in Laag Molenbeek en Hoog Molenbeek. Deze fysieke grens blijkt ook mentaal moeilijk te overbruggen.

Laag Molenbeek, gelegen langs het kanaal op de grens met Brussel - Stad, staat bekend om zijn historische fabriekssites en levendige arbeidersbuurten. De buurten zijn dichtbevolkt met gemiddeld 16.000 inwoners per km² en hebben een jonge leeftijdstructuur. De Marokkaanse gemeenschap is er sterk vertegenwoordigd, maar krijgt de laatste jaren ook steeds meer burens van andere nationaliteiten én jonge inwijkelingen uit Vlaanderen, Wallonië en uit de andere Brusselse gemeenten. Ondanks recente investeringen en nieuwe bewoners heeft nog steeds een groot deel van de inwoners van Laag Molenbeek minder middelen en ook minder kansen op arbeid, wonen, comfort én ... op vrije tijd. Hier zijn wel vele culturele en sociale instanties, die aandacht hebben voor de ontplooiing van de buurtbewoners.

In Hoog Molenbeek staat de woonfunctie centraal. Hoge flatgebouwen langs brede lanen domineren het uitzicht. Deze residentiële indeling zorgt voor een gevoel van rust en ruimte¹. Er wonen veel oudere mensen². Het label van 'slaapgemeente' staat in contrast met de levendigheid, waarmee Laag Molenbeek wordt geassocieerd. De hoogbouw biedt weinig mogelijkheden tot sociale contacten of (georganiseerde) culturele ontspanning en de sociaalculturele infrastructuur is onvoldoende uitgebouwd. Risico's op vereenzaming, afwezigheid van sociale controle en verkommering van de woonbuurten zijn voelbaar.

De gemeentelijke uiteinden mogen dan verschillend zijn, maar de scheiding tussen Hoog en Laag Molenbeek is niet meer zó absoluut als algemeen wordt aangenomen. Er is een meer geleidelijke overgang tussen beide delen en de bevolkingssamenstelling in de hele gemeente wordt steeds heterogener. In Hoog Molenbeek dunt de oudere bevolking langzaam uit en nemen jonge gezinnen van verschillende afkomst de vrijgekomen woningen in. Op zijn grens met Laag Molenbeek zijn ook arbeidersbuurten waar de kansen van minder bemiddelde inwoners schaarser zijn. In een permanente grootstedelijke mobiliteit van opwaardering van buurten, in – en uitwijkingen en sociaalculturele activering worden de buurten ook steeds diverser aan het kanaal.

Ondanks het feit dat de gemeentelijke delen naar elkaar toe lijken te groeien, **komen de inwoners elkaar niet tegen**. De afstanden zijn nog reëel: cultureel, op het gebied van sociale klasse of ook fysiek. In Laag Molenbeek, bijvoorbeeld, wordt de Maritieme wijk van Historisch Centrum gescheiden door de brede en moeilijk te overbruggen Leopold – II – Laan. Naast deze fysieke afstand en de slechte verkeersverbindingen tussen de gemeentelijke delen, bemoeilijken vooral de wederzijdse vooroordelen de uitwisseling in de gemeente, tussen wijken en inwoners. *Hoog – Molenbekenaars* beschouwen de andere kant van de spoorlijn

---

¹ De bevolkingsdichtheid van ongeveer 10.000 inw./km² is (33.000 inw. op een oppervlakte van 3,3 km²) beduidend lager dan in het drukker Laag Molenbeek, maar nog steeds aanzienlijk hoger dan het gemiddelde van 6.000 inw./km² in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

² Bijna 3 op 10 inwoners in Hoog Molenbeek zijn ouder dan 60 jaar. Zij zijn de vroegere arbeidersgeneratie die via sociale promotie naar de 'betere' buurten van Molenbeek zijn verhuisd.

als het domein van de allochtonen, waar ze kleine straten, weinig ruimte en veel activiteit associëren met criminaliteit, jongerenbendes en vuiligheid. Hun gevoelens van onveiligheid tegenover deze buurten (en de beperkte mobiliteit van de veelal oudere bevolking) zorgen ervoor dat ze niet afzakken naar Laag Molenbeek. Ook de *Laag – Molenbekenaars* kijken naar de andere kant met gemengde gevoelens. Zo is er weinig aanbod aan de andere kant, maar wordt Hoog Molenbeek ook (onterecht) bekeken als de habitat van de “rijken”.

Het cultuurbeleid in Molenbeek heeft een belangrijke opdracht in het overbruggen van deze grenzen, van de vooroordelen tussen inwoners en in het verbinden van de verschillende wijken. Deze analyse is vertaald in de doelstellingen ‘de Molenbekenaar ontmoet ...’ p. 22 en ‘Molenbeek straalt ...’ p. 26.

2. Bereik van en uitwisseling tussen inwoners

2.1. VEEL CULTUREN BIJ ELKAAR

De verscheidenheid aan culturen is een troef van de gemeente. De Marokkaanse is één van de grootste culturele gemeenschappen in Molenbeek. Maar er zijn ook vele andere nationaliteiten aanwezig zoals Italianen, Fransen, Portugezen. Recent vestigen er zich meer Oost-Europeanen en Afrikanen uit het subsaharische gebied naast de Marokkaanse en andere gemeenschappen. Deze diversiteit biedt veel invalshoeken voor het culturele aanbod en voor het profiel van Molenbeek.

De verschillende gemeenschappen nemen slechts in beperkte mate deel aan elkaars aanbod. Elke gemeenschap heeft een eigen netwerk of niche van sociale dienstverlening, sportieve en culturele ontspanning dat de band met zijn traditie en land van herkomst activeert. Het reguliere aanbod van een museum –, theater – of bibliotheekbezoek sluit ook moeilijk aan bij deze tradities.

Het slaan van bruggen tussen de inwoners of anders gezegd, bijdragen tot de ‘interculturaliteit’ in de gemeente (als dynamische uitwisseling van levensstijlen eerder dan het naast elkaar bestaan van verschillende culturen in ‘multiculturaliteit’) is dé uitdaging van het lokale cultuurbeleid in Molenbeek. Deze analyse is vertaald in de doelstelling ‘de Molenbekenaar ontmoet ...’ p. 22 en wordt ook verder uitgewerkt in ‘interculturaliseren’ p. 32

2.2. CULTURELE RESERVES VAN MINDER DRAAGKRACHTIGE INWONERS

Vele inwoners hebben niet bewust gekozen om in Molenbeek te komen wonen. Zij hebben zich in de goedkopere huizen in Laag Molenbeek gevestigd, waar ook een grote concentratie aan sociale woningen is. De sterkste achterstelling is ongetwijfeld hier vast te stellen bij een brede groep van ‘nieuwe’ (allochtone) inwoners en oudere (autochtone) ‘achterblijvers’. Deze achterstelling gaat vooral om inkomens. In Hoog Molenbeek is sprake van een meer verdoken achterstelling op vlak van sociale draagkracht, met weinig

mogelijkheden tot sociale contacten en risico's op isolement³.

Door de bijzondere inspanningen die deze inwoners voor hun primaire behoeften (eten, wonen, kleden,...) moeten leveren, hebben zij minder reserve om aan cultuur deel te nemen. Zij vinden moeilijk hun weg naar het reguliere cultuuraanbod, omwille van sociale maar ook zeker financiële drempels. Een sterkte van Molenbeek zijn de vele educatieve en welzijnsinstanties die begaan zijn met minder draagkrachtige inwoners en die hen naar cultuur kunnen toeleiden. Maar ook de initiatieven, die in de straten van Molenbeek georganiseerd worden zoals wijkfeesten en markten, staan dicht bij de mensen en nodigen uit tot cultuur. Dit naar buiten treden is een motor voor (deelname aan) cultuur, maar slijpelt nog onvoldoende door tot in alle gemeentelijke delen en wijken.

Openheid en laagdrempeligheid van cultuur zijn een *must* in Molenbeek om die drempels weg te nemen en om bovendien ook de sociale en culturele weerbaarheid te vergroten. Deze analyse is vertaald in de doelstellingen 'de Molenbekenaar ontmoet ...' p. 22, 'de Molenbekenaar neemt deel ...' p. 23 en 'de Molenbekenaar leert ...' p. 24

2.3. GEORGANISEERDE CULTUUR VOOR OUDERE INWONERS

Molenbeek heeft ook een oudere bevolkingsgroep. De generatie **zestig tot zeventigjarigen** is pas gepensioneerd. Zij zijn nog actief en mobiel en hebben ook tijd en middelen om deze nieuwe vrije tijd zelf in te vullen met cultuur. Ze besteden hun vrije tijd echter grotendeels buiten de gemeente, in Brussel – stad en Dilbeek. Dit aanbod is vlot bereikbaar en heeft een zekere kwaliteitsstandaard. Als het aanbod in de eigen buurt (met zijn kleinschaligheid en intimiteit als belangrijkste troeven) een vergelijkbaar kwaliteitsniveau zou bezitten, zouden deze jonge senioren ook aan deze plaatselijke cultuurinitiatieven deelnemen.

De **iets oudere senioren** zeventigplussers zijn veelal geboren en getogen Molenbenaars⁴ die omwille van weinig financiële draagkracht in vroegere jaren nooit aan de stadsvlucht hebben deelgenomen. Hun beperkte mobiliteit en middelen noodzaken hen om culturele vrije tijd dicht bij huis en in georganiseerd verband door te brengen. Deze senioren hebben behoefte aan ontmoetingsplaatsen waar ze het Nederlands en hun Brusselse identiteit op een laagdrempelige manier kunnen beleven.

De senior hecht belang aan ontmoeting en een nabij aanbod met een zekere kwaliteitswaarborg. Deze analyse is vertaald in de doelstellingen 'de Molenbekenaar ontmoet ...' p. 22 en 'Molenbeek floreert ...' p. 25.

---

³ In Hoog – Molenbeek is minder (culturele) activiteit in de straten en er zijn ook weinig (infra)structuren om cultuur en sociale actie aan te bieden. Hier vormt de kostprijs van en afstand tot het culturele aanbod een drempel tot deelname.

⁴ Deze oudere senioren spreken een Molenbeeks dialect, Nederlands en Frans, maar kunnen vaak enkel Frans lezen en schrijven. Recent worden ook meer senioren met buitenlandse roots zichtbaar voor het beleid. Het gaat om senioren met o.a. Portugese, Italiaanse of Marokkaanse tradities. Zij hebben nagenoeg dezelfde behoeften als de geboren en getogen oudere Molenbenaars.

2.4. GOESTING IN CULTUUR BIJ JONGEREN

Molenbeek heeft een jonge bevolking. Één op drie inwoners is jonger dan 20 jaar⁵. De meeste van deze jongeren zijn van allochtone afkomst met het Nederlands slechts als 2de of zelfs 3de taal na het Frans en de moedertaal. De school is een belangrijke hefboom voor cultuur en ontplooiing. Hier wordt de taal gestimuleerd, kan de jongere groeien op andere levensdomeinen en kan hij kennismaken met cultuur. Het basisonderwijs voor kinderen is sterk uitgebouwd in Molenbeek. Maar er zijn weinig scholen voor secundair onderwijs gevestigd. Om jongeren te betrekken bij cultuur zijn ook alternatieve kanalen nodig.

Jongeren tot cultuur aantrekken is geen evidente opdracht. Vanuit een vrijblijvend ontmoetingskader willen ze zelf – met vrienden – kiezen om aan cultuur te doen. Maar **ontmoetingsplaatsen** voor jongeren zijn schaars in Molenbeek. Er is nood aan meer open en toegankelijke plekken, waar zin voor cultuur kan groeien. Het echt onderdompelen in cultuurvormen zoals het museum of de bibliotheek is nog een stap verder en zeker moeilijker. Een minimale herkenning van de artistieke, literaire, culturele wereld is nodig om ‘goesting’ te hebben. Door de beperkte aanwezigheid van secundaire scholen in Molenbeek, kan herkenning niet alleen via deze weg gestimuleerd worden. Hier is het **jeugdwerk** een hefboom om jongeren met cultuur in contact te brengen. Afstemming tussen de culturele, educatieve en sociale instanties, tussen bibliotheek, gemeenschapscentrum, de (secundaire) school en jeugdwerk is dus van essentieel belang. Het netwerk van **PIM** (Partners in Molenbeek) is een troef en baanbreker op dit vlak in de gemeente. Maar los van dit netwerk van jeugdinitiatieven moeten andere instanties de ambitie hebben om zélf actief partnerschappen op te zoeken en jongeren van cultuur te bedienen.

Jongeren stimuleren om goesting te krijgen in cultuur en om bewust te kiezen voor deelname in cultuur, vraagt samenwerking en permanente aandacht van alle instanties die met jongeren werken. Deze analyse is vertaald in de doelstellingen ‘De Molenbekenaar leert ...’ p. 24 en ‘Cultuur communiceert en werkt samen ...’ p. 27.

2.5. DE SCHOOL ALS HEFBOOM TOT CULTUURINTRODUCTIE

Om bij jongeren een blijvende interesse voor cultuur op te wekken, is een vroege (en speelse) **kennismaking met cultuur** van jongsaf aan nodig. Dit laat kinderen toe het cultuurgegeven als een natuurlijk en vertrouwd iets aan te voelen, ermee op te groeien. De school is hierin een belangrijke speler: via de onderwijsopdracht heeft ze de aandacht van leerlingen en hun ouders te pakken. Zo kan ze beiden laten kennismaken met cultuur en kunnen de ouders op hun beurt hun kinderen verder aanzetten tot cultuurparticipatie.

Molenbeek heeft met 15 kleuter – en basisscholen (en 1 secundaire school) een **rijke Nederlandstalige scholengemeenschap**⁶. Dit is een enorme troef voor het culturele beleid. De scholenwerking van de bibliotheek, het gemeenschapscentrum en het Huis van

---

⁵ In Laag Molenbeek is zelfs 50% van de inwoners jonger dan 25 jaar.

⁶ Met ook 17 Franstalige basisscholen en 2 Franstalige secundaire scholen heeft Molenbeek een rijk onderwijsnet. De Nederlandstalige scholen hebben een groot aandeel in het onderwijslandschap.

Culturen en Sociale Samenhang hebben al een stevige basis gelegd voor deze 'cultuur op school'. Het project van **Brede School**⁷ biedt waardevolle aanzetten om de aandacht voor cultuur binnen en buiten de school(m)uren verder te ontwikkelen. Maar niet alle scholen nemen actief deel aan het culturele aanbod of de scholenprogrammatie in de gemeente. De vraag blijft of onderwijs en cultuur al optimaal op elkaar afgestemd zijn. Informatiedoorstroming naar de onderwijsinstanties en hun betrokkenheid bij het op punt stellen van het aanbod zijn hier cruciaal. Alleen indien de scholen (kunnen) inspelen op het aanbod zullen kinderen en ouders via deze weg van cultuur kunnen proeven.

Afstemming van cultuur op onderwijs en omgekeerd, biedt kansen om kinderen al vroeg tot cultuur te introduceren. Dit is vertaald in de doelstelling 'de Molenbekenaar leert ...' p. 24.

2.6. AFSTAND TUSSEN GENERATIES (MET ANDERE CULTURELE ACHTERGRONDEN)

Zowel in Hoog als Laag Molenbeek is het samenleven tussen generaties niet evident. Beide groepen leven naast elkaar. De **afstand tussen generaties** wordt nog versterkt door culturele verschillen, sociale ongenoegens en zeker ook wederzijdse vooroordelen. Het heersende wantrouwen en de stereotypering (de jonge criminelen tegenover de klagende en racistische oudjes) weerhouden beide groepen er zelfs van om de andere delen van de gemeente op te zoeken, met een concentratie aan jongeren in Laag Molenbeek en een sterke aanwezigheid van ouderen in Hoog Molenbeek.

De dialoog tussen leeftijdsgroepen (vaak met andere culturele achtergronden) is belangrijk in de gemeente: het kan een brug leggen tussen de gemeentelijke delen, het verkleint ook risico's op isolement en bevordert de sociale samenhang in de gemeente. Deze analyse is vertaald in de doelstelling 'De Molenbekenaar ontmoet ...' p. 22.

3. Ontmoeting(s)plaatsen)

Het element 'ontmoeting' is zeer actueel in Molenbeek. Er blijkt een acuut tekort aan gezellige plaatsen waar mensen kunnen samenkomen, waar jongeren met vrienden samen kunnen zijn en cultuur op een ongedwongen manier beleven, waar oudere Brusselaars hun Brusselse identiteit kunnen beleven en waar inwoners het Nederlands kunnen spreken – niet om zich af te zetten tegen de Franstaligheid, maar eerder om hun eigenheid te bewaren.

Enkele interessante perspectieven groeien voor deze open ontmoeting. Zo liggen er in het actieve Laag Molenbeek kansen op ontmoeting in het nieuwe gebouw van de bibliotheek. Er zijn o.a. leeshoeken, een gezellige voortuin en een polyvalente ruimte. De nabijheid van DC Randstad vzw, een trefcentrum voor verschillende inwonersgroepen, biedt mogelijkheden om complementair en vraaggericht te werken. De nieuwe bibliotheek wordt een Nederlandstalige ankerplaats in de gemeente. Ook de idee van een café in GC De

---

⁷ In het Brede School concept wordt tijdens de schooluren bijzondere aandacht voor sport en cultuur gestimuleerd en verbonden aan activiteiten in naschoolse opvang met een gedeelde verantwoordelijkheid voor jeugdwerk, culturele veld en onderwijsnet.

Vaartkاپoen en de verdere groei van het Huis van Culturen en Sociale Samenhang als meertalig culturencentrum bieden kansen op ontmoeting. De zichtbaarheid en bekendheid van deze centra verdienen meer aandacht.

In Hoog Molenbeek is er zonder actief verenigingleven, zonder markten of Nederlandstalige buurthuizen weinig marge voor sociaal contact aanwezig. Vooral ook voor de oudere Brusselaars, die hier wonen, zijn amper ontmoetingsplaatsen aanwezig. Drie kansen dienen zich aan om in de komende jaren de nodige ruimte tot ontmoeting te creëren. Ten eerste moet de potentie van de vele groene zones met 7 parken en vooral het uitgestrekte natuurgebied Scheutbos ingeschakeld worden in het beleid rond cultuur en ontmoeting. Een waardering van deze zones kan een stap zijn om er ook de culturele ontmoeting te organiseren. Een tweede kans ligt in het beter benutten van de twee gemeentelijke culturele infrastructuren, het Karreveldkasteel en de Sippelbergfeestzaal, die al uitgerust zijn voor culturele evenementen en ook een zekere naambekendheid genieten. Ten slotte biedt het voorziene dienstencentrum in Hoog Molenbeek extra kansen om hier in de toekomst een nieuwe ontmoetingsplaats en een cultureel aanbod uit te bouwen.

De aandacht voor plaatsen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en in de eigen buurt cultuur kunnen beleven is vertaald in de doelstelling 'de Molenbekaar ontmoet ...' p. 22.

4. Molenbeek, deel van de Brusselse regio

Ontmoeting en bruggen slaan reikt verder dan de Nederlandstalige Molenbekaar. Molenbeek maakt immers ook deel uit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In deze regio zijn netwerken actief, waarin culturele partners samen nadenken rond cultuur over de gemeentelijke grenzen heen. Ook Molenbeekse instanties bewegen zich in deze netwerken. Zo zijn enkele verenigingen betrokken bij het Brussels Kunstenoverleg en wordt het nieuwe Brussels Sociaalcultureel (Net)werk opgevolgd. De Nederlandstalige cultuurdienst neemt deel aan regionaal gelanceerde cultuurdagen zoals Vlaanderen feest (in Brussel), de Week van de Smaak en Erfgoeddag. De bibliotheek is lid van het 'Streekgericht Bibliotheekbeleid' (SBB), het gemeenschapscentrum maakt deel uit van het 'overleg van de 22' en de cultuurbeleidscoördinator komt met haar Brusselse collega's samen in het 'CBC - overleg'. Deze intergemeentelijke overlegstructuren bieden een platform voor reflectie en ervaringsuitwisseling tussen de gemeenten in het Brusselse Gewest. Terwijl deze structuren vandaag vooral op overleg zijn gericht, is er voldoende potentie om ook (meer) concrete initiatieven te lanceren en zo ook aan culturele positionering van Molenbeek te doen.

Het Brusselse Gewest is ook een regio waar verschillende taalgemeenschappen aanwezig zijn. Cultuur is hét middel om deze gemeenschappen samen te brengen. De kruisbestuiving tussen cultuurmakers en de vermenging van publieken, die uit deze ontmoeting komen, zijn een verrijking voor de cultuurbeleving. In Molenbeek hebben interculturele manifestaties zoals BRXL BRAVO en de Zinnekeparade al een sterke inbedding en vele plaatselijke initiatieven zijn niet - taalgebonden. Het lokaal cultuurbeleid moet aansluiting bij de verscheiden taalgemeenschappen opzoeken. Het beleid moet de cultuurbeleving van de

(Nederlandstalige) minderheidsgroep in de gemeente ontvouwen en openen naar andere taalgemeenschappen: met anderstalige partners een gezamenlijke cultuurstrategie onderbouwen en een meertalig publiek uitnodigen tot een collectieve cultuurbeleving.

De uitdaging van het lokaal cultuurbeleid om het lokale Nederlandstalige kader te verrijken in intergemeentelijke netwerken en met andere taalgemeenschappen is vertaald in de doelstellingen 'Cultuur communiceert en werkt samen ...' p. 27.

5. De nieuwe Nederlandstalige inwoner

De instroom van jonge en mondige Nederlandstaligen biedt nieuwe kansen voor het plaatselijke culturele leven. Ze geven impulsen en betekenen op hun beurt ook een nieuw doelpubliek. Maar zij zijn moeilijk te vinden en bovendien nog moeilijker om naar het aanbod in Molenbeek aan te trekken. Jonge alleenstaanden, waaronder een belangrijke groep kunstenaars, en gezinnen vestigen zich in Laag Molenbeek in de gerenoveerde fabriekssites of in nieuwe woonwijken. In hun schaarse vrije tijd (drukke baan, kinderen & oppas zoeken) richten zij zich vandaag vooral naar het zeer uitgebreide en kwaliteitsvolle aanbod van de Brusselse binnenstad dat met goede verbindingen in openbaar vervoer heel gemakkelijk bereikbaar is. De jonge gezinnen hechten naast dit vrijetijdsaanbod ook belang aan *quality time* in het gezin, met activiteiten die minder planning vergen, in de directe buurt en waar het hele gezin aan kan deelnemen.

Het zijn net die aspecten die hen aantrekken om in Molenbeek te komen wonen (de levendigheid, de vele culturen, een soort van *bohemian feel*, de plaatselijke dynamiek, de idee van lokaliteit en intimiteit...) die deze nieuwe inwoners ook kan boeien in hun vrije tijd, mits voldoende aandacht wordt besteed aan kwaliteit en de bereikbaarheid (of mobiliteit) van het lokale aanbod. Enkele wijkinitiatieven en ook het aanbod van de twee musea, de bibliotheek en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang proberen op deze nieuwe vraag in te spelen. Voor de nieuwe inwoner is vooral de vindbaarheid en de verdere stroomlijning (duidelijkheid) van dit aanbod belangrijk.

We moeten niet in concurrentie treden met het cultuuraanbod in de regio. Het intieme en de nabije "cultuur voor de mensen" is kenmerkend voor Molenbeek en is complementair aan het aanbod uit de omgeving. De kwaliteitsfilter en vindbaarheid van dit plaatselijke aanbod vraagt wel de nodige aandacht. Deze analyse is vertaald in de doelstellingen 'Cultuur in Molenbeek floreert ...' p. 25 en 'Cultuur in Molenbeek straalt ...' p. 26.

6. Versnippering van cultuurcreatie

Molenbeek heeft een uitgebreid netwerk van verenigingen met een vijftigtal spelers die een aanbod verzorgen op uiteenlopende disciplines of voor eerder specifieke publieken. Maar deze spelers, zelfs degenen die optreden met gelijkaardige disciplines, voor dezelfde

publieken of binnen eenzelfde perimeter, werken niet vaak samen. Als dit toch gebeurt, blijft het meestal beperkt tot eenmalige projecten. Deze versnippering in het werkveld heeft implicaties voor cultuur in Molenbeek. Het leidt tot kleinere, op zichzelf staande initiatieven met verspreiding van de beperkte middelen. Dit kan ook de kwaliteit van de cultuurcreatie aantasten. Een voorbeeld is de gefragmenteerde ontsluiting van het plaatselijke erfgoed voor het publiek, omdat kennis, contacten, middelen en collecties in het bezit zijn van verschillende erfgoedverzorgers en ingezet worden zonder overleg of uitwisseling.

Het leidt geen twijfel dat samenwerking in Molenbeek cultuur naar een hoger niveau kan tillen met een breed spectrum van expertises, invalshoeken en communicatiekanalen. Een efficiëntere inzet van middelen en *know how* kan bovendien zorgen voor kruisbestuiving met contacten tussen de verschillende publieken en uitwisseling tussen culturen, buurten en generaties. Samenwerking betekent zowel overleg als gezamenlijke actie. De opstartende cultuurraad, maar ook de gemeenschapsraad en andere platformen zoals Partners in Molenbeek of Molenbeek online zijn zulke overlegstructuren. Een '*parcours d'artistes*', een netwerk van wijkfeesten of een straattheaterfestival zijn voorbeelden van samenwerkingsinitiatieven. **Samenwerking is de absolute kernvoorwaarde voor elk efficiënte (cultuur)beleid. De blijvende aandacht voor samenwerking in beleidsvorming en -voering is vertaald in de doelstelling 'Cultuur communiceert en werkt samen ...' p. 27.**

7. Kansen op beleidsniveau

Het nieuwe politieke bestuur heeft zich geëngageerd in de ontwikkeling van cultuur. Zij heeft oog voor '*leren, zich amuseren en cultuur beleven*' in haar beleidsprogramma 2006 – 2012. De positionering van het Huis van Culturen en Sociale Samenhang staat hier centraal. Het beleidsprogramma schenkt ook expliciet aandacht aan Nederlandstalige cultuur⁸ met de verdere uitbouw van de Nederlandstalige cultuurdienst, de intensere samenwerkingen met plaatselijke partners, een diverser aanbod én uiteraard de verdere ontwikkeling van de Openbare Bibliotheek als een '*nieuw centrum voor het Nederlandstalige culturele leven in Molenbeek*'. De steun van het voltallige bestuur en de inzet die de bevoegde schepen vandaag toont, bieden een gunstig klimaat voor de verdere groei van Nederlandstalige cultuur in de volgende jaren.

De Schepen van Nederlandstalige Aangelegenheden en Mobiliteit is bevoegd voor het Nederlandstalige culturele beleid. Hij ziet de bibliotheek als meer dan een plek waar alleen boeken te ontlene zijn: "*In het nieuwe bibliotheekgebouw, dat voorzien is tegen 1 januari 2008, krijgen ook andere culturele en literaire activiteiten een plaats. En daarnaast is O.B. De*

---

⁸ Het beleidsprogramma 2006 – 2012 viseert voor de Nederlandstalige cultuur: 1. De gemeente zal de ontwikkeling van een Nederlandstalige cultuurdienst actief blijven steunen. Zo zal een "cultuurraad" worden opgericht, om het gemeentelijke Nederlandstalige cultuurbeleid te kunnen aanbieden. 2. Een goede samenwerking met alle culturele partners van de gemeente is essentieel, met name met de Vaartkapoen, de dienst Franstalige cultuur en het Huis van culturen en sociale samenhang. 3. In het algemeen zal het Nederlandstalige cultuurbeleid blijven doorgaan met zijn aanbod van muzikale namiddagen voor senioren terwijl nieuwe activiteiten georganiseerd worden ten voordele van gezinnen en jongeren. 4. De gemeente zal de jeugdverenigingen actief en materieel steunen [...] 5. De nieuwe bibliotheek zal een nieuw centrum worden van het Nederlandstalig cultureel leven in Molenbeek [...] Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan de samenwerking met de scholen.

Boekenmolen aanwezig in de buurt, met initiatieven die inwoners actief naar de bibliotheek en andere cultuurinstanties toeleiden". In het cultuurbeleid wil hij de volgende jaren aandacht besteden aan een zinvol cultuuraanbod voor alle inwoners enerzijds en aan de realisatie van de nodige voorwaarden voor culturele instanties anderzijds. Samenwerking met alle betrokkenen is hier essentieel. **Deze samenwerking begint bij het kernoverleg tussen de vier directe partijen zijnde O.B. De Boekenmolen, GC De Vaartkapoen, het Huis van Culturen en Sociale Samenhang en de cultuurdienst en bij de cultuurraad als centraal adviesplatform. Deze kernsamenwerking vormt het kader van het beleid.**

6.1. O.B. DE BOEKENMOLEN

Openbare bibliotheek " De Boekenmolen" is sinds 1 januari 2003 officieel erkend en richt zich tot jeugd en volwassenen. Haar decretale opdracht ligt in het beantwoorden van vragen over kennis, informatie, cultuur en ontspanning. Deze centrale taken van cultuurspreiding en informatiebemiddeling vult ze aan met de zorg om het documentaire erfgoed en het bevorderen van de ontmoeting. De voorbije jaren kent de bibliotheek steeds meer succes. Het aantal leners steeg tot 791 en de collectie boeken en andere materialen breidt jaarlijks uit. De bibliotheek werkt ook intensief samen met de scholen. Naast de klasuitleen en de boekpakketten, biedt ze ook de jeugdboekenweek en de jaarlijkse "boekenbende aan Huis" aan. Sinds twee jaren organiseert ze een dienstverlening voor de senioren van het Dagcentrum Marie José in Hoog Molenbeek. En recent werd het project "Bib aan Huis" voor langdurig zieken en minder mobiele mensen opgestart. Door deze extra activiteiten groeit O.B. De Boekenmolen uit tot een voorziening die **meer dan een passieve collectie** aanbiedt.

De profilering van de bibliotheek was in het verleden vrij problematisch, met een reputatie als jeugdbibliotheek en weinig bekendheid bij andere culturele spelers en inwoners. Ook de inspanningen naar burgers die in de veranderende maatschappij uit de boot dreigen te vallen, verdienen meer aandacht. De digitalisering van de bibliotheek is dé grote uitdaging om de kloof tussen "informatiearmen" en "informatierijken" te dichten. De verhuis naar het **nieuwe bibliotheekgebouw**, het BRUNO – project (Brussels Netwerk Openbare Bibliotheken) om de uitleen te automatiseren en ook het structurele overleg met de overige bibliotheken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gecoördineerd door het SBB of streekgericht bibliotheekbeleid bieden de bibliotheek enorme kansen.

In het netwerk van het lokaal cultuurbeleid speelt de bibliotheek een belangrijke rol. Haar taak van levenslang en levensbreed leren komt tegemoet aan de nood van emancipatie en cultuurintroductions bij specifieke publieksgroepen. De profilering als ankerpunt voor de Nederlandstalige bevolking en verschillende cultuurgemeenschappen past hier perfect. Om dit beeld van open en laagdrempelig huis efficiënt in te vullen, is samenwerking met andere culturele instanties nodig. Tenslotte is ook haar taak als ambassadeur van het (documentair) erfgoed een kans voor het lokaal cultuurbeleid: de bibliotheek kan een trekkersrol opnemen en zo met andere erfgoedverzorgers het rijke patrimonium van Molenbeek ontsluiten.

6.2. GC DE VAARTKAPOEN

GC De Vaartkapoen (Vk*) is één van de 22 Brusselse Gemeenschapscentra. Reeds meer

dan 20 jaar probeert het centrum een door de aanwezige behoeften van de lokale bevolking dus vraaggestuurde werking uit te bouwen. De Vk* koos nadrukkelijk voor een doelgroepenbenadering waarbij vrouwen, kinderen, bejaarden en hulpbehoevenden prioriteit kregen. Een **geïntegreerde aanpak** vanuit de werkterreinen cultuur, welzijn en educatie bleek de enige weg om vraaggestuurd én doelgroepgericht een efficiënte werking uit te bouwen. Tevens zocht en vond de Vk* een sterkhouder in de concert-programmering om zo een energieke, creatieve en opwaartse dynamiek te creëren.

De kracht van het gemeenschapscentrum in Molenbeek ligt op die manier in haar veelzijdigheid. Vandaag werken in het centrum meer dan 60 werknemers en is het actief op **10 actieterreinen of sterren**, met een wisselwerking tussen het culturele, educatieve en welzijnsdomein⁹. De Vaartkapoen werkt aan een spreidingsplan van inplantingen over de gemeente met o.a. een Initiatief Buitenschoolse Opvang in de Vierwindenwijk en één in de Havenwijk en een strategie naar Hoog Molenbeek (antenne dienstencentrum). De aanwezigheid in bovenlokale overlegstructuren maken van het gemeenschapscentrum ook een betekenisvolle ambassadeur van Molenbeek. Bovendien heeft GC De Vaartkapoen zich van bij zijn ontstaan geprofileerd als een open centrum waar experimentele ideeën, nieuwe concepten, andere talen en alle nationaliteiten welkom zijn. Sommigen vinden dit tegelijk ook een zwakte van het centrum: net door zijn openheid beschouwt een deel van de oudere bevolking en van het traditionele verenigingsleven De VK* onvoldoende als Nederlandstalig ankerpunt. Temeer omdat de werking van het gemeenschapscentrum zich concentreert in (het Historisch Centrum van) Laag Molenbeek, voelen de Nederlandstalige inwoners (veelal senioren) van Hoog Molenbeek zich 'vergeten'. Voor de potentiële bezoeker blijven de werking en het aanbod van het centrum dan weer relatief onzichtbaar. De voorziene dienstencentrum-antenne in Hoog Molenbeek zal de zichtbaarheid verhogen en biedt de ontmoetingsplaats die in dit deel van de gemeente zó nodig is. Eenmaal ingericht zal het centrum zeker een ankerpunt voor het lokaal cultuurbeleid worden, zodat ook vanuit Hoog Molenbeek aan bruggen wordt gebouwd.

De aandacht van GC De Vaartkapoen voor het domein van kunsteducatie is een sterkte voor het lokaal cultuurbeleid. De methodiek is een belangrijk emanciperend en cultuurintroducerend instrument naar de specifieke publieksgroepen zoals de jongeren, ouderen, scholen en minder bemiddelden. Kunsteducatie staat vandaag nog in zijn kinderschoenen, zonder structureel overleg tussen de kunsteducatieve instanties. De aandacht van zowel de VK* als van het Huis van Culturen en Sociale Samenhang biedt kansen op kruisbestuiving en verdieping van een (lokaal) netwerk kunsteducatie.

6.3. HUIS VAN CULTUREN EN SOCIALE SAMENHANG

Het Huis van Culturen en Sociale Samenhang is in 2002 door de gemeente opgericht als culturenhuis en heeft '*ontdekken, erkennen en respecteren van de diverse culturen die de gemeente rijk is*' tot doelstelling. Via verscheidene sociaalartistieke (school)projecten probeert het Huis deze doelstelling te realiseren om uiteindelijk de sociale samenhang tussen

---

⁹ De 10 sterren zijn: schoolprogrammering, vrouwenwerking, plaatselijke coördinatie van de Zinneke parade, kunsteducatieve werking, participatie via de gemeenschapsraad, buitenschoolse opvang, sociale economie, dienstencentrum, internationale betrekkingen en de concertwerking.

gemeenschappen (cultureel, religieus, etnisch, talig,...) te versterken. Zo wil het Huis de inwoners ook meer kansen bieden. De deelname aan regionale evenementen en de stadszichtprojecten, zoals de windmolentjes aan het kanaal, kunstwerken in het straatbeeld en wandelkaarten, dragen deze positieve en verfrissende aanpak buiten Molenbeek uit.

De werking van het Huis berust op twee pijlers. Ten eerste is er een eigen **programmatie**, waarmee het Huis een impact op het leven van de Molenbekenaren wil hebben. Een interdisciplinaire aanpak dient om de culturele verscheidenheid te bevorderen en er een troef van te maken. Enkele voorbeelden van deze aanpak zijn de verscheidene creatieve en complementaire ateliers en de thematische tentoonstelling waarin deze ateliers samenkomen; een 'Zondag in het Huis' waar maandelijks een bijzondere cultuur in de kijker staat; de 'Troupe du Marché' waar ook maandelijks kunsten door scholen, artiesten en verenigingen getoond worden; Cafet'art, waar liefhebber-kunstenaars een tentoonstellingsruimte krijgen; de samenwerkingen met artiesten in labos met werk – en expositieruimte; de ondersteuning van het burencomit  enz. **Samenwerkingen met kwaliteitsvolle partners** is de tweede pijler: een netwerk van bewoners, verenigingen, scholen en gemeentelijke, gewestelijke en communautaire instellingen. Essentieel voor deze partnerschappen is de erkenning van het pluralistisch karakter van het Huis. Met alle activiteiten werkt het Huis van Culturen en Sociale Samenhang over de generaties heen, intercultureel, participatief, inclusief en meertalig.

In 2008 verruimt het Huis zijn aanbod met onder andere een spektakelzaal, repetitieruimten, loges, foyer en restaurant. In 2010 moet de laatste verbouwingsfase afgewerkt zijn met een bibliotheek, administratieve ruimtes voor verenigingen en een polyvalente ruimte. Het Huis blijft werken aan zijn inbedding in de buurt, aan haar zichtbaarheid in de bredere omgeving en aan haar aansluiting bij de Nederlandstalige gemeenschap. Haar dynamiek is een troef om het lokaal cultuurbeleid in Molenbeek te ontwikkelen. Ze biedt infrastructuur, nieuwe contacten  n expertise in cultuureducatieve methodieken. Vandaag is het Huis lid van de cultuurraad. Haar nieuwe engagement als vierde kernpartner in het Lokaal cultuurbeleid (samen met bibliotheek, gemeenschapscentrum en cultuurdienst in het beroepskrachten-overleg) kan de wederzijdse betrokkenheid tussen de partners verder verdiepen.

6.4. NEDERLANDSTALIGE CULTUUR, BEROEPSKRACHTENOVERLEG & CULTUURRAAD

De dienst Nederlandstalige cultuur is in 2004 opgericht, met de aanwerving van de cultuurbeleidscoördinator. De dienst heeft als gemeentelijke opdrachten om de culturele **dienstverlening** voor de inwoner te garanderen en zodoende ook een Nederlandstalig cultuurprogramma te ontwikkelen. In haar decretale opdracht vormt zij de **spil in het lokaal cultuurbeleid** met de opvolging en coördinatie van alle aanverwante processen. In 2008 zal een extra cultuurfunctionaris de dienst bemannen. Zij zal mede instaan om beide taken op een efficiëntere manier te realiseren.

De dienst Nederlandstalige cultuur staat niet alleen om het beleid te ontwikkelen en uit te voeren. Het eigenlijke beleid zal zijn vorm krijgen in de **cultuurraad**, dat de draaischijf van het hele lokaal cultuurbeleid wordt. Hier wordt het finale advies gegeven over de strategische keuzes, de interventies die deze keuzes kunnen invullen en de beste partnerschappen om

deze interventies te doen. Daarnaast kan de dienst Nederlandstalige cultuur ook rekenen op een partnerschap met O.B. De Boekenmolen en GC De Vaartkapoen, die in het decreet als directe partners zijn erkend en met het Huis van Culturen en Sociale Samenhang. In het **beroepskrachtenoverleg** (BKO) komen de vier instellingen samen om voorstellen verder te verfijnen. Onderlinge afspraken en de mogelijkheid om hier in alle openheid te brainstormen rond cultuur moeten de concrete initiatieven binnen het cultuurbeleid versterken. Ook het advies van de Gemeenschapsraad en andere beheersstructuren moet een evenwichtig beleid waarborgen.

8. Participatie in beleid: inspraak & vrijwilligersbasis

Het is belangrijk dat inwoners zelf inspraak hebben in de ontwikkeling van een cultureel beleid dat voor hen is bedoeld. Cultuur kan beter bij de leefwereld aansluiten en meer interesse wekken. De inwoner zal dan meer geneigd zijn om aan het aanbod deel te nemen. Bovendien vergroot deze participatie de draagkracht van het beleid. Meer mensen staan achter de maatregelen, want ze liggen zelf aan de basis van de gemaakte keuzes. Vandaag de dag is de participatie en inspraak van inwoners in cultuur zeer beperkt. In de beheersorganen blijkt de inwoner als dusdanig weinig aanwezig.

In gesprekken met bestuursleden van traditionele verenigingen is ook het probleem van de broze vrijwilligersbasis meermaals aangekaart. Vooral bij de jeugdbewegingen en seniorenclubs is de afbrokkeling van vrijwillige begeleiders en bestuursleden het duidelijkst voelbaar. Met hun uitgesproken Nederlandstalig karakter en laagdrempelige aanbod voor kinderen of senioren vervult dit verenigingsleven nochtans een scharnierfunctie in de ontmoeting voor allochtone jongeren, nieuwe jonge gezinnen en senioren in de gemeente. Vragen over de moeilijke doorstroming van leden naar bestuursorganen en de beperkte bereikbaarheid van (of eerder aantrekkelijkheid voor) culturele groepen in traditionele verenigingen en over de 'vergoede vrijwilligers' verdienen nadere analyse.

De participatie van inwoners in de ontwikkeling van het beleid krijgt verdere aandacht in de doelstellingen 'De Molenbekaenaar neemt deel ...' p. 23.

9. Zichtbaarheid van cultuur

De kracht van cultuur in Molenbeek ligt in de vele plaatselijke initiatieven. Maar in dit web van verschillende kleinere initiatieven vinden potentiële bezoekers niet altijd hun weg. En zelfs als ze verbonden zouden zijn, is het van het grootste belang om de boodschap over te brengen om mensen van binnen en buiten de gemeente aan te trekken. Informeren over en promoten van het culturele aanbod vormen de **brug tussen cultuur en publiek**. In Molenbeek blijft deze communicatie, het zichtbaar maken van de culturele rijkdommen een punt dat kan verbeterd worden.

Communicatie betekent in de eerste plaats dat het potentiële publiek weet welke spelers aanwezig zijn, waar ze terecht kunnen om aan cultuur te doen, over welke rijkdom (kennis, infrastructuur, materialen, aanbod) Molenbeek beschikt. Deze informatie is trouwens ook heel interessant voor de culturele spelers, die elkaar soms ook niet weten te vinden. Deze gecentraliseerde informatie over culturele werkingen en een toegankelijke verspreiding ervan tussen de culturele spelers onderling en naar het publiek is vandaag afwezig.

Communicatie is in de tweede plaats ook de promotie van het aanbod, van de initiatieven die georganiseerd worden. Ook hier levert een bundeling van de informatie extra voordelen, zoals een groter communicatiebereik en minder promotionele opbod (of versnippering). De magazines 'De Overkant' en het 'Beukenootje' van GC De Vaartkapoen en de digitale verspreiding van de tweetalige agenda 'Molenbeek – suggesties' vanuit bruxel.org bieden al een gebundelde en brede cultuuragenda in Molenbeek. Het lokaal cultuurbeleid kan hier elementen vinden om op verder te bouwen.

In de derde plaats is de toegankelijkheid en concrete zichtbaarheid van de initiatieven deel van communicatie. Naar buiten treden en het aanbod naar het publiek in de buurt brengen, verhoogt zonder meer deze toegankelijkheid (vooral voor specifieke groepen). Maar ook de structuren zelf moeten zichtbaar en toegankelijk zijn. Vandaag zijn de culturele huizen geïsoleerd achter onherkenbare gevels. Eén cultureel merk voor alle infrastructuren van alle cultuurgemeenschappen kan bijvoorbeeld bijdragen tot herkenning.

Kennis over het aanbod, promotie van de agenda en toegankelijkheid van de infrastructuur zijn de drie werkpunten voor cultuurcommunicatie in Molenbeek. Deze analyse is vertaald in de doelstelling 'Molenbeek straalt ...' p. 26 en 'cultuurcommuniceert en werkt samen ...' p. 27.

10. Kunsten als “cultural trademark”?

In Molenbeek wordt actief gewerkt rond kunsten, en dit in de breedste betekenis. Zo schakelen sociaalculturele verenigingen kunsten in voor de ontplooiing van de Molenbekenaars. Ze hebben ook aandacht voor (de begeleiding van) jonge talenten en beginnende artiesten via gerichte stages en plaatselijke podia. Er zijn ook individuele kunstenaars actief en enkele professionele kunstenuorganisaties hebben Molenbeek als uitvalsbasis. Zij zitten vaak geconcentreerd in voormalige fabriekspanden, zoals de Bottelarij in de Delaunoystraat en het complex aan de Koolmijnenkaai. In de Belle Vue – brouwerij aan de Henegouwenkaai wordt een nieuw kunstencentrum uitgebouwd, met ruimte voor o.a. repetities van artistiekelingen, de vestiging van kunstenuorganisaties, een multidisciplinair opleidingscentrum voor laaggeschoolden en experimenteer – en tentoonstellingsruimten.

Deze opsomming toont de dynamiek rond kunsten in Molenbeek. Tijdens de analyse werd ook meermaals gewezen op de waarde van de producties. Molenbeek heeft een positieve reputatie op vlak van creativiteit en artistiek kwaliteit. Vandaag werken organisaties en kunstenaars eerder op zichzelf aan eigen kunstcreaties. Het maakt hun werken minder zichtbaar voor een breed publiek. Niettemin biedt deze kunstenuiscène talloze invalshoeken

voor de verdere culturele ontwikkeling (en profilering) van Molenbeek. Dankzij hun universaliteit, kunnen de kunsten verschillende taalgemeenschappen, culturen, generaties en inwoners met diverse kenmerken samenbrengen. Kunst is het middel om bruggen te slaan, en dit is nu net wat het lokaal cultuurbeleid beoogt. Kunst is ook een uitstekend instrument om de banden over gemeentelijke grenzen heen aan te halen.

De artistieke kwaliteit in Molenbeek samenbrengen en promoten naar de inwoners en de ruimere omgeving is vertaald in 'Cultuur in Molenbeek floreert ...' p. 25 en 'Molenbeek straalt ...' p. 27.

11. Conclusie

De conclusies van de maatschappelijke en culturele analyse hierboven, leren dat Molenbeek veel mogelijkheden heeft om cultuur verder te activeren. De **kernuitdagingen** zijn blootgelegd, waar we de komende jaren inspanningen moeten leveren. Het gaat bijvoorbeeld over de ontmoeting van inwoners, talen, culturen en gemeentelijke wijken en tezelfdertijd over de zoektocht naar plaatsen om de eigen identiteit te beleven. De uitdagingen liggen in specifieke ingrepen om cultuur naar de inwoners te brengen en hen inspraak te geven in de culturele richting. We moeten zoeken naar een evenwichtig en kwaliteitsvol aanbod, waar mensen hun horizon kunnen verbreden. En er moet ook zeker nagedacht worden over de kunsten als middel voor ontmoeting en als piste om ons imago binnen de gemeentelijke grenzen en ook naar de buitenwereld op te poetsen.

Deze uitdagingen vormen de oriëntaties van ons gezamenlijk project. Want dat is het lokaal cultuurbeleid, een samenwerking of partnerschap tussen verschillende spelers die elk hun eigen expertise inbrengen om samen cultuur op een hoger niveau te tillen. Deze expertise kan heel verschillend zijn, alsook de initiatieven die georganiseerd zullen worden of het publiek dat moet bereikt worden. Centraal staat dat er kruisbestuiving is, dat er **bruggen** worden gebouwd tussen de partners, tussen initiatieven en tussen de mensen. Dit kan o.i. enkel door een basis van samenwerking tussen de partners (met hun eigen expertises) en communicatie van het hele gebeuren, van de partnerschappen en de initiatieven die binnen het concept van het lokaal cultuurbeleid ondernomen worden. **Samenwerking en communicatie** vormen dan ook de twee bakens in ons verhaal.

Het partnerschap van het lokaal cultuurbeleid bestaat minimaal uit O.B. De Boekenmolen, GC De Vaartkapoen, het Huis van Culturen en Sociale Samenhang en de cultuurdienst, gevoed door de cultuurraad. Deze cultuurraad, samengesteld uit inwoners en afgevaardigden van verenigingen, ontwerpt als draaischijf van het lokaal cultuurbeleid mee de concrete acties voor elke uitdagingen. Afhankelijk van overeengekomen acties en hun specifieke vereisten, worden dan meer partners (met elk hun eigen expertise) betrokken in de uiteindelijke uitvoering.

OPDRACHT & VISIE

De analyse biedt een aanzet voor het beeld dat we met het lokaal cultuurbeleid willen uitdragen (opdracht) en voor de verwachtingen die we voor cultuur en Molenbeek in de toekomst hebben (visie).

1. Opdracht

Het lokaal cultuurbeleid in Molenbeek is een platform waar lokale culturele spelers samen nadenken en actie ondernemen rond cultuur.

Dit platform heeft als doel om samen de cultuurbeleving op een hoger niveau te brengen en tezelfdertijd bereikbaar en uitnodigend te maken voor iedereen. Deze onderneming gebeurt in de filosofie van bruggen slaan tussen alle elementen van cultuur in Molenbeek: tussen inwoners, tussen gemeenschappen, tussen culturele spelers en met de buitenwereld.

De opdracht geeft het kader kernachtig weer: op basis van samenwerking en communicatie slaat het beleid bruggen, betreft het mensen op cultuur en op elkaar.

2. Visie

Molenbeek is een creatieve, gezellige en interessante gemeente. Er is ruimte om te experimenteren en om samen aan een kwaliteitsvol cultuurconcept werken. Deze cultuur komt tot bij de mensen: het inspireert mensen om zelf te creëren en nodigt hen uit om anderen te ontmoeten en zichzelf te ontplooien, om cultuur, de wereld en Molenbeek verder te ontdekken.

De elementen die in deze toekomstvisie liggen, bieden een eerste korte blik op de doelstellingen voor het lokaal cultuurbeleid van de volgende 6 jaren.

1. ... ruimte tot experimenteren ... aan een kwaliteitsvol cultuurconcept werken
verwijst naar de kwaliteitswaarborg in '**Cultuur in Molenbeek floreert...**'
2. ... cultuur komt tot bij de mensen ... het inspireert hen om zelf te creëren
verwijst naar de betrokkenheid op cultuur in '**De Molenbekaenaar neemt deel ...**'
3. ... anderen te ontmoeten
verwijst naar de betrokkenheid van mensen op elkaar in '**De Molenbekaenaar ontmoet ...**'
4. ... zichzelf te ontplooien ... cultuur en de wereld verder te ontdekken
verwijst naar de leermogelijkheden binnen cultuur in '**De Molenbekaenaar leert ...**'
5. ... en Molenbeek verder te ontdekken
verwijst naar het intern en extern imago van de gemeente in '**Molenbeek straalt ...**'

DOELSTELLINGEN

Kader

Bruggen bouwen: dat is de kern van het beleid dat we de volgende jaren willen voeren. In de analyse bleek herhaaldelijk hoe belangrijk dit is voor Molenbeek. Deze bruggen verbinden culturele spelers en disciplines. Ze slaan ook op de interactie tussen inwoners, culturen, generaties, sociale achtergronden en gemeentelijke wijken. En zeker bruggen over taalgemeenschappen in Molenbeek en over gemeentegrenzen behoren hiertoe. Elk van de doelstellingen die we hierna formuleren, zijn een manier om bruggen te bouwen.

Het bouwen van deze bruggen in alle doelstellingen kan alleen via **samenwerking** en **communicatie**. Met samenwerking bedoelen we vooral het netwerk van culturele spelers die mee nadenken over het beleid en instaan voor de uitvoering van de initiatieven. GC De Vaartkapoen, O.B. De Boekenmolen, het Huis van Culturen en Sociale Samenhang, de cultuurdienst en de cultuurraad vormen de vaste kern van deze samenwerking. Maar uiteindelijk zijn het alle betrokkenen (met eigen expertises) die de acties op de meest efficiënte manier zullen vormgeven. En elke actie zal ook een duidelijke communicatie vereisen, onderling tussen de partners maar ook en vooral met het publiek. Initiatieven hebben immers pas effect als ze ook écht (de beoogde) mensen uitnodigen en bereiken. Verschillende kanalen en stijlen van communicatie moeten elk initiatief op de meest efficiënte manier overbrengen. Beide voorwaarden lopen als een rode draad door elke doelstelling die we voor ogen hebben en blijven in de volgende jaren ook belangrijke aandachtspunten, waaraan we moeten blijven werken.

Onze vijf strategische doelstellingen worden verder verduidelijkt in operationele, meer concrete doelstellingen. Ter illustratie geven we ook enkele voorstellen van projecten mee. Deze voorstellen geven enkel onze denkrichting aan en zijn niet bindend. Afsluitend beschrijven we hoe we de volgende jaren onze voorwaarden van samenwerking en communicatie zullen blijven optimaliseren.

De doelstellingen en voorgestelde acties vetrekken niet van een cultuurdomein of structuur, maar eerder van de inwoner en omgeving. In wat volgt is dan ook zelden een verwijzing naar kunsten of erfgoed, naar een concrete taakverdeling tussen gemeenschapscentrum, bibliotheek of huis van culturen en sociale samenhang terug te vinden. In ons omgevingsgestuurde en geïntegreerd cultuurbeleid staat wel de inwoner en wat hij verlangt van cultuur centraal, met doelstellingen en acties, die de meest efficiënte (en dus steeds wisselende) partnerschappen uit het hele culturele veld van Molenbeek jaarlijks zullen invullen.

1. De Molenbenaar ontmoet ...

Het lokaal cultuurbeleid wil de afstanden tussen wijken verkleinen, wil inwoners van verschillende culturele en sociale achtergronden of leeftijden op elkaar betrekken en wil ook dat de nieuwe inwoner zich thuis voelt. De waardering van strategische ontmoetingsplaatsen moet deze nabije cultuurbeleving mede mogelijk maken. De hieraan verbonden strategische doelstelling gaat terug op de analyse van de "geografische afstand in de gemeente", het "bereik van en uitwisseling tussen inwoners", de "ontmoeting(splaatsen)" en de "nieuwe Nederlandstalige inwoner".

Strategische doelstelling:

De Molenbenaars ontmoeten elkaar op cultuurevenementen in de eigen buurt en op strategische ontmoetingsplaatsen in de gemeente.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- De inwoners kunnen voor ontmoeting terecht in O.B. De Boekenmolen als Nederlandstalig ankerpunt en in GC De Vaartkapoen en in het Huis van Culturen en Sociale Samenhang als open huizen in Laag Molenbeek.
- Nieuwe inwoners voelen zich welkom in de gemeente, waar ze door GC De Vaartkapoen, O.B. De Boekenmolen en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang samen onthaald worden en hun basisdiensten leren kennen.
- De inwoners ontmoeten elkaar op initiatieven in de gemeentelijke culturele infrastructuur, in de opgevaardeerde groene zones (vooral Scheutbos) en in de ruimte van het nieuwe dienstencentrum.
- De inwoners kunnen andere wijken ontdekken in cultuurinitiatieven die de hele gemeente beslaan en buurten met elkaar verbinden.
- Alle inwoners kunnen over generaties, taal en culturen heen contacten leggen.

Voorstellen van acties:

- Opmaak en verspreiding van een onthaalpakket voor de nieuwe inwoner door O.B. De Boekenmolen, GC De Vaartkapoen en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang.
- Het lokaal cultuurbeleid als platform kan overgaan tot:
  - De organisatie van een wijkenverbindend initiatief in de straat of tussen de culturele ontmoetingsplaatsen, zoals een straattheaterfestival, *parcours d'artistes* of een *Koer – ParCours* van de Molenbeekse instellingen.
  - De ondersteuning van de ontmoeting tussen inwoners tijdens de voorbereiding van de Zinnekeparade.
  - Samenwerking in de organisatie van het jaarlijkse interculturele *Feest van de Muziek / Fête de la Musique*, dat uitgroeit tot een feest, waaraan de hele gemeente deelneemt.

2. De Molenbekenaar neemt deel ...

Het lokaal cultuurbeleid wil werken aan de betrokkenheid van de inwoners in het beleid, met de inspraak in het tot stand komen van cultuur en de deelname aan het culturele aanbod. De hieraan verbonden strategische doelstelling bouwt verder op de analyse van "beleidsparticipatie via inspraak en vrijwilligersbasis" en van "bereik van en uitwisseling tussen inwoners".

Strategische doelstelling:

De Molenbekenaar is actief betrokken bij het proces van cultuurconcept tot – product in een cultuurbeleving dicht bij de mensen.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- De afstand tot cultuur verkleint in (een strategie rond) een zichtbare, prijsbewuste, nabije (of mobiel) en veilig bereikbare cultuurbeleving.
- De educatieve, jeugdwerk – en welzijnsinstanties zijn betrokken bij de omkadering van het cultureel aanbod en leiden hun bijzondere publieken toe naar cultuur.
- In een participatiebeleid werken de culturele instellingen aan de betrokkenheid van vrijwilligers in hun structuren en in de cultuurbeleving.
- De inwoner is geïnformeerd over de culturele initiatieven (de activiteiten, de culturele spelers en de infrastructurele mogelijkheden)
- De inwoner creëert zelf mee het aanbod via cultuureducatieve projecten.

Voorstellen van acties:

- O.B. De Boekenmolen, GC De Vaartkapoen, het Huis van Culturen en Sociale Samenhang en de cultuurdienst waarborgen de vertegenwoordiging van de inwoner in hun beheersorgaan met actief medezeggenschap in het beleid.
- Het lokaal cultuurbeleid als platform kan overgaan tot:
  - De analyse van toegankelijkheidscriteria voor cultuur in Molenbeek en het opstellen van een actieplan of charter hierover.
  - Overleg met educatieve en welzijnsinstanties over cultuur voor bijzondere publieken.
  - De ondersteuning van het participatieve proces tijdens de voorbereiding van de Zinnekeparade.
  - De organisatie van publieksdebatten over vrijwilligerswerk bij de culturele betrokkenen en over de cultuurbeleving bij inwoners.

3. De Molenbekenaar leert ...

Het lokaal cultuurbeleid gaat voor de persoonlijke ontplooiing van de inwoner via een levenslange en levensbrede cultuurbeleving van jongsaf aan. De verbonden strategische doelstellingen sluiten aan bij de analyse van "bereik van en uitwisseling tussen inwoners", in het bijzonder de positie van de school, en de "nieuwe Nederlandstalige inwoner".

Strategische doelstelling:

De Molenbekenaar kan kennis opdoen over en via het culturele aanbod en kan zijn wereld verder verbreden.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- De inwoner weet waar hij terecht kan om cultuur te beleven. Hij kent de culturele infrastructuur, het programma en de spelers in Molenbeek.
- De inwoner kan terecht in cultuurhuizen om actief kennis op te doen over gemeente, cultuur, taal (NT2) en maatschappelijke thema's.
- De inwoner kan kennismaken met de collectie van het materiële (tastbare) en immateriële (verhalen, symbolen, folklore,...) patrimonium van de gemeente.
- De inwoner leert de culturele gedragscodes (die bijv. gangbaar zijn in theaterhuizen en bibliotheken) kennen via cultuureducatieve processen.

Voorstellen van acties:

- O.B. De Boekenmolen, GC De Vaartkapoen en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang en de cultuurdienst organiseren een complementair aanbod van vormingen, lezingen en tentoonstellingen in overleg.
- Het lokaal cultuurbeleid als platform kan overgaan tot:
  - De organisatie van een cultuursite, nieuwsbrief en tijdschrift.
  - De bundeling van de informatie over de verschillende erfgoedcollecties
  - De deelname aan de Open Monumentendag en Erfgoeddag
  - De ondersteuning van het creatieve proces in de voorbereiding van de Zinnekeparade.
  - De bundeling van de cultuureducatieve initiatieven (rond literatuur, erfgoed, kunsten en multimedia) in de gemeente en de toegankelijke spreiding ervan.

Strategische doelstelling:

Kinderen en hun ouders kunnen binnen de school(m)uren en erbuiten proeven van cultuur.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- Leerkrachten en directies kennen het culturele aanbod in de gemeente. Zij zijn actief betrokken bij het tot stand komen van dit aanbod.
- Tijdens de schooluren proeven kinderen van cultuur in de cultuurhuizen, O.B. De Boekenmolen, GC De Vaartkapoen en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang en van cultuurintroductions in de klas zelf.
- De scholen zijn een netwerk voor het leren kennen van de cultuurinitiatieven in Molenbeek.

- In de school vinden kinderen en hun ouders informatie over het culturele aanbod buiten de schooluren in de gemeente en worden zij gestimuleerd om eraan deel te nemen.

Voorstellen van acties:

- O.B. De Boekenmolen, GC De Vaartkapoen en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang stemmen onderling hun scholenwerking op elkaar af.
- O.B. De Boekenmolen intensificeert het buitenschoolse project 'Boekenbende aan Huis' met de deelnemende hogescholen en SBB.
- Het lokaal cultuurbeleid als platform werkt samen met het concept van Brede School in:
  - De informatiecampagne van het culturele aanbod in de scholen.
  - De ondersteuning van cultuureducatieve initiatieven in de scholen.
  - Het overleg met de scholen omtrent het culturele aanbod.

4. Cultuur in Molenbeek floreert ...

Het lokaal cultuurbeleid wil de kwaliteit van het culturele aanbod voor de inwoner mee waarborgen. De hieraan verbonden strategische doelstelling sluit aan bij de kwaliteitsanalyse in "bereik van en de uitwisseling tussen inwoners", de "nieuwe Nederlandstalige inwoner" en de "versnippering van de cultuurcreatie" en "kunsten als 'cultural trademark'".

Strategische doelstelling:

De Molenbekenaar kan genieten van kwaliteitsvolle cultuurproducties, die gegenereerd en toegankelijk worden in een bruisend laboratorium met oog voor traditie, ruimte voor vernieuwing en kennisuitwisseling.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- Nieuwe cultuurvormen en jonge artiesten hebben ruimte om creaties te ontwikkelen en te experimenteren. Ze hebben zicht op mogelijke partners en faciliteiten in de gemeente.
- Culturele spelers kunnen hun kennis uitbreiden en ervaringen uitwisselen om hun producties te optimaliseren.
- Lokale kunstenaars krijgen een gezamenlijk forum om zich aan het publiek voor te stellen.
- Het historische materiaal op vlak van literatuur, kunst en cultuur is gebundeld en publiek toegankelijk in een netwerk van betrokken erfgoedactoren.

Voorstellen van acties:

- GC De Vaartkapoen en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang werken met andere betrokken organisaties een complementair ondersteuningstraject voor nieuwe talenten uit.
- Het lokaal cultuurbeleid als platform kan overgaan tot:
  - Het aanbod van en informatie over vormingsmomenten voor culturele spelers
  - De coördinatie van een artistiek parcours met plaatselijke talenten of de waardering van de kanaalbedding als kunstencanvas (cf. *CaNa*).
  - De inventarisatie van het erfgoedmateriaal in een erfgoedwerkgroep.

5. Molenbeek straalt ...

Het lokaal cultuurbeleid wil de uitstraling van de gemeente tegenover inwoners en bezoekers verbeteren. De hieraan verbonden strategische doelstelling gaat terug op de analyse van “bereik van en uitwisseling tussen inwoners”, “de nieuwe Nederlandstalige inwoner” en “kunsten als ‘cultural trademark’?” en “Molenbeek, deel van de Brusselse regio”.

Strategische doelstelling:

Wie naar Molenbeek kijkt, is gecharmeerd door de intimiteit die er heerst met de bredere uitstraling van plaatselijke initiatieven, in een sterk kunstenprofiel en in de visuele verbondenheid van culturele instellingen.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- De Molenbekaar ziet de culturele rijkdom en gezelligheid van zijn gemeente in de kleinschalige en intieme initiatieven voor zijn deur en in andere wijken van de gemeente.
- De kleinschalige en intieme initiatieven bereiken ook de buitenwereld in een overkoepelend concept, die de initiatieven verbindt en zichtbaar maakt.
- Een artistiek profiel, met kwaliteitslabel, prikkelt de nieuwsgierigheid van het potentiële cultuurpubliek buiten de gemeente.

Voorstellen van acties die het lokaal cultuurbeleid als platform kan lanceren:

- Uitwisseling tussen wijkcomités i.s.m. Franstalige en andere partners.
- De site aan het kanaal op de grens met Brussel – stad benutten als een kunstencanvas voor verschillende cultuurdisciplines (cf. *CaNa*)
- Installatie van een gemeenschappelijk cultuursymbool aan de gevel van cultuurhuizen (cf. windmolentje).

6. Cultuur communiceert en werkt samen ...

Het lokaal cultuurbeleid is geen eiland. Het is een knooppunt waar verschillende partners elkaar vinden en samen aan een product werken dat het publiek *kan* leren kennen. Het lokaal cultuurbeleid wil werk maken van samenwerking en communicatie. De hieraan verbonden strategische doelstellingen bouwen verder op de analyse van “versnippering van de cultuurcreatie” en “zichtbaarheid van cultuur”. Ze verwijzen ook naar de voortdurende groei en verbetering van het “kader”.

Strategische doelstelling:

Culturele spelers in de gemeente vormen een dynamisch en efficiënt netwerk, waar ze overleggen en samenwerken in concrete initiatieven.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- Alle culturele spelers in de gemeente weten elkaar te vinden.
- De Nederlandstalige partners adviseren en werken onderling gezamenlijke initiatieven uit rond het lokaal cultuurbeleid.
- De diversiteit van de omgeving is zichtbaar in het lokaal cultuurbeleid, dat samenwerkt met andere cultuurgemeenschappen.
- Franstalige en Nederlandstalige culturele spelers zijn vertrouwd met elkaars werking en versterken samen cultuur in Molenbeek met specifieke initiatieven.

Voorstellen van acties:

- Aanvullend op de Cultuurraad kunnen ook beheersstructuren van GC De Vaartkapoen, O.B. De Boekenmolen en andere partners adviezen formuleren in het lokaal cultuurbeleid.
- Het lokaal cultuurbeleid als platform kan overgaan tot:
  - De inventarisatie van alle culturele instanties, infrastructuur en logistiek.
  - De samenwerking met partners van andere cultuurgemeenschappen in een interculturele werkgroep of raad
  - De samenwerking met Franstalige culturele spelers rond een algemene cultuurstrategie en in specifieke initiatieven, zoals de Zinnekeparade, BRXL Bravo, *CaNar* of het windmolenproject.

Strategische doelstelling:

Molenbeek profileert zich in de omgeving, ze beweegt zich in intergemeentelijk en interregionale netwerken en initiatieven.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- De culturele instellingen zijn actief binnen hun regionale netwerken en nemen een bijzonder engagement op in overlegstructuren.
- Het lokaal cultuurbeleid is een ambassadeur van Molenbeek in interregionale initiatieven.
  - Elke betrokkene van het beleid promoot de gemeente tijdens zijn deelname aan

interregionaal gelanceerde initiatieven.

- De interregionale initiatieven promoten de plaatselijke projecten bij een breder publiek.

Voorstellen van acties:

- GC De Vaartkapoen is lid van het 'overleg van de 22' en van het Brussels Kunsten-overleg; O.B. De Boekenmolen werkt binnen het overleg van de Brusselse bibliotheken en speelt een actieve rol in de uitbouw van BRUNO (Brussels Netwerk Openbare Bibliotheken); de cultuurbeleidscoördinator neemt deel aan (de stuurgroep van) het CBC-overleg. Zij bekijken de uitbreiding van hun engagement in specifieke stuurgroepen (bijv. rond gemeenschapsvorming of de herstructurering van de gemeenschapscentra)
- Het lokaal cultuurbeleid als platform kan overgaan tot:
  - Deelname aan intergemeentelijke en interregionale initiatieven zoals o.a. BRXL Bravo, de Zinnekeparade, Erfgoeddag, Open Monumentendag en de Week van de Smaak
  - Het gebruik van de promotiekanalen die verbonden zijn aan deze intergemeentelijke en interregionale initiatieven.
  - De advisering inzake culturele aangelegenheden op regionaal beleidsniveau bijv. de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Strategische doelstelling:

De Molenbekaar en de potentiële cultuurbezoeker van buiten de gemeente weten cultuur in Molenbeek te vinden. Zij zijn geïnformeerd over het aanbod en over de ontwikkelingen van cultuur.

Verduidelijking in concrete doelstellingen:

- De Molenbekaar weet wat in de gemeente beweegt. Hij kent de culturele instanties en infrastructuren.
- De Molenbekaar kent het lokaal cultuurbeleid, waarvoor het staat en wat het (jaarlijks) wil bereiken.
- De inwoners van Molenbeek en van de bredere omgeving hebben een zicht op het (gebundelde) culturele aanbod. Zij ontvangen gecentraliseerde informatie over cultuur via verschillende kanalen.
- De culturele huizen zijn zichtbaar en toegankelijk voor het publiek. Ze nodigen uit om cultuur te beleven binnen de muren en hun creaties te leren kennen buiten of rondom de muren.

Voorstellen van acties

- GC De Vaartkapoen, O.B. De Boekenmolen en het Huis van Culturen en Sociale Samenhang centraliseren informatie over het aanbod, wisselen deze informatie onderling uit en bieden de informatie aan hun bezoekers aan.
- Het lokaal cultuurbeleid als platform kan overgaan tot:
  - De bekendmaking van het cultuurbeleidsplan en de jaarlijkse acties aan de inwoners
  - De inventarisatie van aanwezige culturele instanties, infrastructuur en logistiek.
  - De opmaak van een culturele inwonersgids, cultuursite, nieuwsbrief en cultuurkrant.
  - De verbinding van culturele huizen door een permanent cultureel symbool (cf. een windmolentje) aan de gevel of in het initiatief van een *koer – parcours*, waarbij diverse artistieke producties worden getoond op binnenplaatsen van culturele huizen.

*STEUN VOOR CULTUREEL WERK
DOOR DE GEMEENTE*

1. Ambities

Tijdens de vorige legislatuur werd de basis van het lokaal cultuurbeleid gelegd. De fundamenten (netwerk van partners) liggen stevig vast. De steunpilaren (vier partijen en de cultuurraad) en muren (beleidsplan en prioriteiten) zijn opgetrokken. Nu plannen we geen ingrijpende veranderingen in deze basis. Ze heeft in de volgende jaren wel invulling en persoonlijkheid nodig. En hierin zijn we heel ambitieus. De eindeloze slinger aan partners kan zijn expertise inzetten. Met specifieke bijdragen kunnen we samen werk maken van een gezellige, creatieve en interessante gemeente. Deze ambitie vraagt uiteraard ook voldoende financiële middelen.

2. Realisme

Het gemeentelijk bestuur investeert al enkele jaren in cultuur. Zo leent ze haar logistieke materialen uit voor alle straatinitiatieven van Molenbeekse inwoners en verenigingen en stelt ze de culturele infrastructuur ter beschikking van het verenigingsleven:

Gemeentelijke feestzaal Sippelberg	Feestzaal (260 m ²)
Karreveldkasteel	Feestzaal (240m ²) Feestzaal (80m ²) 2 Salons (40 m ²)
Huis van Culturen en Sociale Samenhang	8 atelierruimten (elk 25 m ²)

Via een variabel telsysteem (op basis van ledenaantal, werkperimeter en andere indicatoren) dragen belendende diensten bij tot de reguliere werking van culturele instanties. In 2007 betekende dit een indirecte bijdrage voor het Nederlandstalige werkveld van:

Dienst Sociale Actie (seniorenverenigingen)	10.200 €
Dienst Jeugd (jeugdverenigingen)	5.250 €
Dienst Feestelijkheden (cultuurverenigingen)	5.000 €

De gemeente injecteert ook volgende bedragen rechtstreeks in cultuur in 2007:

Dienst Nederlandstalige cultuur	15.000 €
Vanaf 1.01.2008	Cultuurfunctionaris (A1)
Dienst O.B. De Boekenmolen	110.000 €
GC De Vaartkapoen	2.500 €

Voor het lokaal cultuurbeleid kan de gemeente daarbovenop rekenen op een bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap en VGC van een cultuurbeleidscoördinator (A1), 3 bibliotheekpersoneelsleden (A1 en C1) en 24.000 euro werkingsmiddelen en het gebruik van de infrastructuur van GC De Vaartkapoen.

Deze cijfers maken duidelijk dat de uitvoering van het lokaal cultuurbeleid in de komende

jaren niet alleen inhoudelijk maar ook financieel een uitdaging zal worden. Een vraag voor meer middelen moet duidelijke argumenten bevatten, die de nood verantwoordt. Deze verantwoording zal jaarlijks voortkomen uit een interne evaluatie van de efficiënte inzet van de bestaande middelen. Maar in de vergroting van de financiële marges is een gezond realisme nodig. We zien onze financiële situatie dan ook als een groeiproces, dat we gestaag willen opbouwen en dat we door samenwerking met anderen nog kunnen voeden.

3. Keuzes maken

Omdat de nood de middelen vandaag ruimschoots overtreft, is de efficiënte inzet van de beschikbare middelen eens zo belangrijk. Keuzes dringen zich op. Jaarlijks zal de cultuurraad dan ook mee een inhoudelijke afweging maken van de prioriteiten die de meest (dringende) investeringen vragen en zal zij hierrond een voorstel van acties formuleren: slaagkansen, meerwaarde, aanwezige expertise en potentiële partnerschappen zijn daarin belangrijke indicatoren.

Voor 2008, het eerste uitvoeringsjaar van het lokaal cultuurbeleid, behoort communicatie ongetwijfeld tot de topprioriteiten. Het uitdragen van de opdracht van het lokaal cultuurbeleid, de ontwikkeling van communicatiedragers en ook de verhoging van de zichtbaarheid van de culturele instanties zijn hierin sleutelementen. Concrete voorstellen zijn de opmaak van een cultuursite en het molenproject, waarbij een symbool van windmolen op de gevel van culturele instellingen wordt bevestigd en zo de zichtbaarheid van cultuur kan verhogen.

In de volgende jaren zal de (omgevingsgestuurde) keuze door de cultuurraad afhangen van verschillende factoren, de maatschappelijke situatie op dat moment, de culturele ontwikkelingen, de reeds gerealiseerde initiatieven en de evaluatie ervan.

INTERCULTURALISEREN

Culturele instanties in Molenbeek maken werk van interculturaliseren.

De betekenis van interculturaliseren dreigt vandaag wat te verwateren. Iedereen heeft een mening over zijn definitie en invulling. Dit maakt het begrip moeilijk om te vatten en vraagt tegelijkertijd een duidelijke lokale situering. In het lokaal cultuurbeleid van Molenbeek benaderen we **interculturalisering** in een brede zin als het proces waarbij de culturele instanties hun werking en aanbod steeds meer afstemmen op de diversiteit van de samenleving; waarbij ze steeds beter inspelen op de diverse achtergronden in de gemeente (talen, godsdiensten, sociale of etnische afkomst, opvattingen,...). Net zoals de samenleving evolueert, is ook interculturaliseren een voortdurend proces om nieuwe inwoners of achtergronden te betrekken, te verbinden met de anderen en om de eigenheid en verwevenheid een plaats te geven in de werking. Via dit interculturaliseren heeft het culturele aanbod meer kans om een divers publiek aan te spreken.

Interculturalisering is al een deel van de dagelijkse werking van **O.B. De Boekenmolen**. De scholen met leerlingen van uiteenlopende culturen hebben een belangrijke plaats in de bibliotheekwerking en er gaat extra aandacht uit naar het leesbevorderingsproject "Boekenbende aan Huis"¹⁰. In het nieuwe gebouw zullen gratis internet-pc's, de aansluiting op het BruNo-netwerk¹¹ en de introductie van elektronische databanken zoals Mediargus en Biblion¹² een publiek met een diverse etnisch-culturele achtergrond aantrekken. De bibliotheek stimuleert ook anderstaligen om kennis te maken met de Nederlandse taal via specifieke collecties. Naast lezingen en workshops voor de volwassenen in samenwerking met culturele partners, zullen ook taaloverschrijdende activiteiten aan bod komen. De bibliotheek zal verder investeren in contacten met Franstalige partners rond de ontsluiting van het erfgoed en rond het aanbod van Nederlandse taallessen in de scholen. Samen met de Franstalige bibliotheek blijft O.B. De Boekenmolen tweetalige boekenpakketten aanbieden aan het dagcentrum Marie José. Op termijn zal de bibliotheek ernaar streven een vaste stek in Hoog Molenbeek te hebben om een basisdienstverlening van de bibliotheek te verzekeren. Organisatorisch zal het publiek meer betrokken worden bij de bibliotheekwerking. De beheerraad wordt dan meer en meer een afspiegeling van de diversiteit in de gemeente, met oog voor deskundigheid en meerwaarde, eerder dan afkomst. Maar om het publiek te laten participeren is het noodzakelijk dat men de taal voldoende machtig is. Via samenwerking met basiseducatie, scholen, de buurtwerking, het gemeenschapscentrum en vrijwilligers kunnen uitbreidingsactiviteiten hiertoe bijdragen.

In **GC De Vaartkapoen** is het proces van interculturaliseren verweven met de werking. Organisatorisch is de culturele diversiteit (naast geslacht, leeftijd, opleiding enz.) opgenomen in haar "stappenplan diversiteit". Vandaag is meer dan de helft van de 60 werknemers van allochtone origine en zijn 17 verschillende talen vertegenwoordigd, bovenop een intensief beleid rond de taalverwerving van het Nederlands. In een gemeente als Molenbeek is interculturalisering ook niet weg te denken in een (vraaggestuurde) doelgroepenstrategie:

---

¹⁰ Boekenbende aan huis is een leesbevorderingsproject voor leerlingen van de derde kleuterklas en het eerste leerjaar met een taalachterstand.

¹¹ BruNo of Brussels Netwerk Openbare Bibliotheken.

¹² BruNO, de digitale persdatabank Mediargus en de literaire databank Biblion worden door het Streekgericht Bibliotheekbeleid (SBB) gesubsidieerd.

voor kinderen en jongeren is de werking van onder andere beide IBO (initiatieven Buitenschoolse opvang) en de scholenprogrammering gerelateerd aan de bijzondere mix in het Nederlandstalig onderwijs. Voor haar doelgroep vrouwen besteedt GC De Vaartkapoen een permanente aandacht aan interculturele uitwisseling om zo het gevaar op monoculturaliseren van de Marokkaanse gemeenschap op te vangen. En naast het werk met de "Belgische" ouderen ontwikkelt het gemeenschapscentrum ook specifieke initiatieven om andere ouderen te bereiken. Het beleid rond receptieve activiteiten resulteert in een bereik van meer dan 60 gemeenschappen van verschillende culturele oorsprong. Na meer dan 20 jaar actieve werking in Molenbeek is interculturaliseren als het ware een tweede natuur van het gemeenschapscentrum, dat niettemin voortdurend inspanningen levert om kruisbestuivingen tussen verschillende culturen tot stand te brengen. Dit gebeurt niet alleen via het personeelsbeleid, maar ook via een doordacht beleid rond onthaal, communicatie, vrijwilligers (bijv. via straathoekwerk), dienstverlening en via de programmering.

Interculturalisering is dé ontstaansreden van het **Huis van Culturen en Sociale Samenhang**. Dit proces komt ook naar voren in haar doelstelling van *Ontdekken, erkennen, respecteren*. Leren (zichzelf) te ontdekken, (zichzelf) te (h)erkennen en uiteindelijk zijn eigen cultuur en die van zijn buur te respecteren, zich bewust worden van zijn eigen expressiemogelijkheden, die aanwenden en in de kijker zetten. Het proces van interculturalisering klinkt vooral door in de titel van het Huis ... **van Culturen**: het Huis geeft de verscheidene leefgewoontes, manieren van zien en handelen, van luisteren en praten en de elementen die mensen binden een plaats. Vandaar ook het duidelijke meervoud van culturen: dit uit het verlangen om deuren te openen, om de 'vakjesmentaliteit' tegen te gaan, om aan te zetten tot dialoog en uitwisseling en om, kortom, de rijkdom aan culturen te leren kennen. Alle mensen en culturen zijn welkom in het Huis van Culturen ... **en Sociale Samenhang**: Het Huis neemt de verschillende culturen als uitgangspunt om sociale samenhang te bereiken, om mensen op elkaar te betrekken. De culturen bieden een onuitputtelijk pallet aan middelen om naast én met elkaar te leren leven. Een optimale 'sociale samenhang' is het doel. Die samenhang geeft het Huis immers de nodige ruimte om actief deel te nemen aan de samenleving en er zich in te herkennen. Het proces van interculturaliseren is verweven met de activiteiten van het Huis omdat ze openstaan voor iedereen, ongeacht de etnisch-culturele, sociaal-culturele en de sociaal-economische achtergrond van onze burens, inwoners, deelnemers en bezoekers. Al deze gegevens zijn net de meerwaarde van en voor de activiteiten van het Huis. In deze processen ligt ook steeds de nadruk op participatie, intergenerationaliteit, valorisatie van creaties en culturen, ontmoeting en originaliteit.

De **cultuurdienst** werkt vandaag ook intercultureel, zij het in beperkte mate. Zij biedt een tweetalige dienstverlening aan de inwoners, werkt in partnerschap met tweetalige gemeentediensten en verenigingen en probeert alle overtuigingen een plaats te geven in het aanbod. In de cultuurraad zetelen inwoners en verenigingen met zeer diverse achtergronden, overtuigingen en etnisch - culturele herkomst. Als partner in het lokaal cultuurbeleid en ondersteund door de cultuurraad wil de cultuurdienst verder culturaliseren. Een sterkere diversiteit in de cultuurraad en een meertalige communicatie zijn een blijvend aandachtspunt. Zo kunnen we alle inwoners aanspreken en rekening houden met nieuwe verwachtingen en opvattingen, zonder de bestaande wensen uit het oog te verliezen. In het

lokaal cultuurbeleid gaat aandacht naar de interculturele communicatie en promotie van cultuur door een meertalige webstek, nieuwsbrief en cultuurkrant en door een verbindend symbool voor de cultuurhuizen. De cultuurdienst zal mee het initiatief nemen om meertalige partners uit te nodigen in een interculturele raad, waar gezamenlijke strategieën en acties een plaats krijgen. Zij zal nauwer samenwerken met het Huis van Culturen en Sociale Samenhang en zal bijdragen in de organisatie van een intercultureel Feest van Molenbeek. Het lokaal cultuurbeleid zal de verdere inbedding van regionale interculturele initiatieven, zoals de Zinnekeparade, BRXL Bravo of de Open Monumentendag mee opvolgen.

De ervaringen van de vier partners bieden kansen om elkaars werkingen te bevruchten en om het proces van interculturalisering inherent te verbinden met het lokaal cultuurbeleid. In een gemeente als Molenbeek interculturaliseren ook alle andere **culturele werkingen** op één of andere manier. Ze stellen mensen van andere culturen te werk, werken samen met anderstalige partners, bevragen vrijwilligers met andere opvattingen in hun beheersorganen. Om aansluiting te blijven vinden bij nieuwe groepen, opvattingen en verwachtingen is interculturalisering maatwerk en is het voor iedere culturele speler een uniek proces binnen zijn eigen werking. Vandaag hebben we nog geen concreter zicht op deze interculturaliserende processen die de individuele culturele speler doorloopt. Dit inzicht is nochtans interessant. Zo kunnen we gelijkaardige praktijken detecteren. *Good practices* kunnen misschien wel inspirerend werken voor anderen. Voor de uitvoering van het lokaal cultuurbeleid kunnen we ook efficiënter inspelen op partnerschappen met expertise en ervaring in specifieke processen. In de volgende jaren bekijken we deze inspanningen van de andere culturele partners in het lokaal cultuurbeleid.

PARTICIPATIEPROCES

In het **constante proces van beleidsontwikkeling** werden in het verleden al enkele initiatieven gelanceerd om de burger te betrekken. Zo betrok GC De Vaartkapoen een 40 – tal *stakeholders*¹³ in zijn beleidsstudie rond de sociaalculturele behoeften in Hoog Molenbeek. O.B. De Boekenmolen en de Nederlandstalige Cultuurdienst integreerden de analyses van de betrokken verenigingen en inwoners in het onderzoek naar de toekomstige vrijetijdsbesteding van 55 – plussers. Ook richtte de gemeente een nieuwe dienst van ‘participatieve actie en burgerbetrokkenheid’ op, die de dialoog met de burger over alle aspecten van het gemeentelijke beleid zal stimuleren, en ontwierp zij de functie van de gemeentelijke ombudsman, de aanspreekpersoon voor de burger om vragen en conflicten over het beleid mee op te lossen.

Tijdens het culturele beleidplanningsjaar 2007, hebben de partners ook enkele **bijzondere inspanningen** gedaan om de betrokkenen een stem te geven in het beleid, naast de individuele gesprekken met inwoners, verenigingen, organisaties en beleidsmakers tijdens culturele activiteiten, vergaderingen en andere momenten. We geven ze kort weer.

1. Begeleidingstraject

De centrumverantwoordelijke van GC De Vaartkapoen, de bibliothecaresse van O.B. De Boekenmolen en de cultuurbeleidscoördinator namen gezamenlijk deel aan het begeleidingstraject dat door onder andere de Vlaamse Gemeenschapscommissie en Cultuur Lokaal werd georganiseerd. Het participatieproces kreeg bijzondere aandacht tijdens de 4 bijeenkomsten¹⁴. De partners identificeerden de *stakeholders*, stelden een draaiboek van de participatieacties op en evalueerden hier uiteindelijk ook de acties.

2. Beroepskrachtenoverleg

In 2007 richtten de bibliothecaris, centrumverantwoordelijke en cultuurbeleidscoördinator het maandelijkse beroepskrachtenoverleg (BKO) in om de gezamenlijke beleidsacties voor handen te evalueren en voor te bereiden.

Dit beginnende overleg ontwikkelde de verdere participatieacties voor de opmaak van het beleidsplan. Terwijl het begeleidingstraject eerder een brainstorm en strategiebepaling was, was dit overleg meer praktisch gericht met afspraken, taakverdeling en concrete uitvoering. Het BKO was ook de plek waar het beleidsplan vorm en inhoud kreeg¹⁵.

Het BKO wordt in de volgende jaren een belangrijk en nuttig instrument om het culturele beleid in de gemeente verder voor te bereiden, onderlinge opdrachten af te lijnen en samenwerkingsacties vorm te geven. Dit overleg zal maandelijks samenkomen en werd in de loop van 2007 uitgebreid met het Huis van Culturen en Sociale Samenhang als vierde partner.

---

¹³ Stakeholders zijn de directe betrokkenen, de mensen die een impact op het beleid kunnen hebben en/of er rechtstreeks door beïnvloed worden.

¹⁴ Sint – Jans – Molenbeek behoorde tot de eerste groep en had bijeenkomsten op 23 maart, 20 april, 20 juni en 15 september. Zij toetste haar denkoefeningen af met de overige deelnemers en in het bijzonder met partnergemeente Sint – Gillis.

¹⁵ Het BKO kwam samen op 17 april, 10 mei, 25 juni, 3 en 30 augustus, 26 september en 3 oktober.

3. De raden

Zowel de Raden van Beheer van GC De Vaartkapoen en van O.B. De Boekenmolen als de Cultuurraad bespraken verschillende thema's van de volgende cultuurbeleidsperiode:

- *5.03: Een uitgebreide analyse van de maatschappelijke omgeving van Molenbeek en van de inbedding van de bijzondere en vernieuwende projecten in het toekomstige beleid tijdens de bijeenkomst van de **cultuurraad**;*
- *8.05: Een aflijning van de 3 participatiemomenten naar organisatie en inhoud en een brainstorm rond de taligheid van cultuur en de (ver)houding van de Franstalige en Nederlandstalige gemeenschap in het culturele beleid tijdens de bijeenkomst van de **cultuurraad**;*
- *15.05: Een verdere afbakening van de stakeholders (of betrokken partijen) tijdens de Raad van Beheer van **GC De Vaartkapoen**;*
- *25.05: Een analyse van het imago van de bibliotheek, haar positie in het culturele veld en de externe communicatie tijdens de Raad van Beheer van **O.B. De Boekenmolen**.*
- *De redactie van plan door de raden van beheer van **GC De Vaartkapoen, O.B. De Boekenmolen** en van de **Cultuurraad** op respectievelijk 15.09, 24.09 en 11.09.*

Verder hebben ook de 3 partners hun collega's en personeelsleden betrokken bij de ontwikkeling van het culturele beleid voor de komende jaren. Elke raad formuleerde bovendien ook zijn finale advies over het plan¹⁶.

4. Cultuurdebatten

Tijdens enkele overlegmomenten¹⁷ ontwikkelden het gemeenschapscentrum, de bibliotheek en de cultuurdienst een gezamenlijke participatieactie om de *stakeholders* te betrekken bij de opmaak van het beleidsplan en bij de bepaling van concrete werkpunten. Ze identificeerden 3 groepen van *stakeholders*, namelijk de professionele werkingen, de bevoorrechte betrokkenen (of leden van de beheers – en adviesorganen) en de geëngageerde betrokkenen. Deze laatste groep werd verder geoperationaliseerd als de vrijwilligerswerkingen, inwoners, kunstenaars en scholen en werd samengesteld via de sneeuwbalmethode¹⁸. Uiteindelijk nodigden de partners deze groepen uit om telkens één avond te reflecteren over cultuur op de volgende momenten:

- *Donderdag 7 juni: 30 plaatselijke professionele werkingen (18 Nederlandstalige en 12 Franstalige) en 15 professionele organisaties zonder plaatselijke werking.*
- *Dinsdag 12 juni: 42 raadsleden van de raden van beheer van GC De*

---

¹⁶ De Raad van Beheer van O.B. De Boekenmolen adviseerde op 10.10, van GC de Vaartkapoen op 16.10 en de cultuurraad adviseerde het beleidsplan op 17.10 volgens de adviezen in bijlage.

¹⁷ Tijdens het begeleidingstraject hebben de drie partners een eerste voorstel geformuleerd rond de participatieactie. Deze werd verder verfijnd tijdens de cultuurraad en kreeg uiteindelijk concreet vorm tijdens het beroepskrachtenoverleg.

¹⁸ Bij de sneeuwbalmethode worden personen op een basislijst aangesproken om bijkomende interessante contacten op te geven.

Vaartkapoen en van O.B. De Boekenmolen en van de cultuurraad.

- *Donderdag 14 juni: 40 inwoners (waarvan 14 kunstenaars), 16 plaatselijke vrijwilligerswerkingen en afgevaardigden van 15 scholen in de gemeente.*

Een moderator van De Wakkere Burger vzw – een vereniging die participatie en lokale democratische processen in het gemeentebestuur ondersteunt – begeleidde de debatavonden. Elk debat lanceerde drie centrale thema's, die in voorgaande analyses van het begeleidingstraject en het BKO werden afgebakend, als vertrekpunt:

1. *de externe oriëntatie van Molenbeek (ontsluiting van de gemeente, het imago)*
2. *de interne oriëntatie van cultuur en aanbod naar verschillende publieken*
3. *de identificatie van aandachtsgebieden in het aanbod op vlak van cultuurdomeinen, van geografische invulling, van doelgroepenbereik,...*

Er werden 158 personen uitgenodigd tot participatie in 3 cultuurdebatten. Elke persoon werd – mits kennis van de gegevens – zowel schriftelijk, telefonisch als elektronisch uitgenodigd. Uiteindelijk participeerde 26,6% van de genodigden (9 professionele organisaties, 17 leden van de beheersraden en 15 inwoners) aan de debatten. Hoewel de opkomst relatief laag lag bij de allochtone en Franstalige genodigden, zijn interessante opmerkingen en analyses gemaakt. De conclusies en aanbevelingen dienen als basis voor het culturele beleid in de komende jaren. Zij werden verwerkt in het beleidsplan.

5. Terugkoppeling

De resultaten van de debatten zijn op verschillende manieren gecommuniceerd met de betrokkenen en de bevolking. Zo bundelde vzw De Wakkere Burger de conclusies van de debatten gebundeld in één overzichtelijk document. Dit document werd bezorgd aan alle aanwezigen. Samen met de verslagen van de andere inspraakmomenten vormde dit document de basis van de sterke – zwakteanalyse van het beleidsplan. Alle conclusies werden verwerkt in het uiteindelijke plan. De concrete voorstellen en initiatieven, die tijdens de debatten werden gelanceerd, zullen in de verdere uitvoering van het plan meegenomen worden.

Na de goedkeuring van het officiële cultuurbeleidsplan, wordt het plan ook teruggekoppeld naar verenigingsleven en bevolking. Elke culturele vereniging krijgt een exemplaar van de integrale tekst toegestuurd. Op aanvraag bezorgen we deze tekst ook aan de inwoners. Een kortere, bevattelijke versie met de praktische gevolgen en initiatieven van het beleidsplan verspreiden we naar elke Molenbekenaar. Zo kan ook de inwoner zich een beeld vormen van de betekenis van het culturele beleid en de verwachtingen hierover. De cultuurraad brainstormt verder over de meest geschikte formules om het beleidsplan mondeling toe te lichten. Uiteraard zal de gemeenschapsraad van GC De Vaartkapoen hier een interessant forum bieden.

Maar het blijft niet bij deze eenmalige communicatieacties. Jaarlijks, wanneer de concrete acties zijn bepaald, wordt het publiek geïnformeerd over de dingen die in het lokaal cultuurbeleid op stapel staan en waaraan men zich kan verwachten in het lopende jaar. Dit

maakt het culturele beleid tastbaar. Voor de concrete uitvoering door de culturele partners vormen de jaarlijkse actieplannen een handig instrument.

We zullen in de volgende 6 jaren dus een blijvende aandacht schenken aan de leesbaarheid en begrijpbaarheid van het plan voor alle betrokkenen (culturele partners, overheden én inwoners) met koppeling van de strategische keuzes aan concrete initiatieven.

6. Vervolg

Nu we met het plan aan de slag kunnen, zijn we er ons eens te meer van bewust dat beleid *'a work in progress'* is. Het culturele beleid in Molenbeek blijft zich ontwikkelen, net zoals en juist omdat de omgeving waarin ze werkt ook verandert. Het beleid stopt niet bij een plan, maar is eerder een dynamisme, dat gevoed wil en moet worden door het publiek.

In dit formele planningsjaar zijn dus alleen de grondvesten van het beleid gelegd. In de volgende beleidsjaren wordt de inhoud ervan verder geanalyseerd en gevoed. De cultuurraad zal een blijvende draaischijf vormen in het lokaal cultuurbeleid net als het BKO tussen het gemeenschapscentrum, de cultuurdienst, het huis van culturen en sociale samenhang en de bibliotheek.

We voorzien een formeel evaluatiemoment met de cultuurraad na drie jaar werking in de helft van de beleidsperiode, wanneer het plan en zijn impact nader bekeken worden en eventueel kunnen bijgestuurd worden. Daarnaast maken we ook ruimte voor regelmatige feedback en overleg. Hier blijven we de formule van het cultuurdebat inzetten om ons samen met de inwoners en de cultuursector te buigen over culturele vraagstukken in de gemeente. We denken bijvoorbeeld aan een reflectie over de betrokkenheid van de vrijwilliger of over de impact en afstemming van het aanbod. Deze debatten zullen geregeld georganiseerd worden om zo efficiënt in te spelen op de actualiteit en het beleid te laten groeien.

BIJLAGEN

Samenstelling en advies

Beheersorgaan van O.B. De Boekenmolen

De Raad van Beheer van O.B. De Boekenmolen is samengesteld volgens formule 9C overeenkomstig de bepalingen van het cultuurpactdecreet van 28.01.1974 - art.9; en de bepalingen van het decreet betreffende het lokaal cultuurbeleid van 13 juli 2001 –art. 10, §1,7. De raad is een zelfstandige vereniging van bibliotheekdeskundigen – specialisten en gebruikers. Het organiek reglement van de beheerraad werd goedgekeurd in de gemeenteraadsbeslissing van 12 september 2002.

De Raad van beheer van O.B. De Boekenmolen bestaat uit volgende leden:

Voorzitter: Dirk D'Haenens

Ondervoorzitter: Stijn Soete

Leden:

Met stemrecht:

Anissa Ahdour

Mariette De Ronne

Marie Claire Migerode

Paul Leleu

Saddie Choua

Jean Van De Gucht

Jozef Vermoesen

Edmond Vanden Haute

Als waarnemer:

Alain Panneels

Jef Van Damme

Tjorven Vanden Eynde

Secretariaat/ personeel:

Linda Bruyninckx

**RAAD VAN BEHEER
O.B. DE BOEKENMOLEN**

**IN DE ZITTING VAN
WOENSDAG 10 OKTOBER 2007**

Contact:

Bibliotheecaresse
Linda Bruyninckx
Hoveniersstraat 47A
1080 Molenbeek

Ter attentie van:
Gemeenteraad
Gr. van Vlaanderenstraat 20
1080 Molenbeek

Ter attentie van:
Vlaamse Gemeenschap
Arenbergstraat 9
1000 Brussel

Betreft: advisering van het geïntegreerde cultuurbeleidsplan 2008 – 2013

De Raad van beheer van O.B. De Boekenmolen geeft een gunstig advies betreffende het geïntegreerde cultuurbeleidsplan 2008 – 2013.

Voor de Raad van Beheer
Van O.B. De Boekenmolen.

Dirk D'Haenens
Voorzitter

Samenstelling en advies

Beheersorgaan van GC De Vaartkapoen

GC De Vaartkapoen wordt bestuurd door een Raad van Bestuur, bestaande uit vrijwilligers die het beleid van het centrum samen met de beroepskrachten uitstippelen. De leden worden gekozen door de gemeenschapsraad, het lokaal overlegplatform van nagenoeg alle Nederlandstalige Molenbeekse verenigingen dat impulsen geeft aan de interne werking van het gemeenschapscentrum en waar debat en advisering over brede maatschappelijke thema's een plaats krijgen.

De Raad van Bestuur van GC De Vaartkapoen bestaat uit volgende leden:

Voorzitter:	Ruddy Verbinnen
Ondervoorzitter:	An Lenaerts
Leden:	
Met stemrecht:	Caroline Bossuyt Karel De Tand Elke Grooten Jeroen Marckelbach Nico Martens Saddie Choua Steven De Borger Willem Defieuw Raf De Seure An Gielen Marc Glorieux Rose May Liebaert Frederik Masil Bart Nagels Pieter Vandoorne
Als waarnemer:	An Tissen Tjorven Vanden Eynde

Vanwege het directiecomité van de Vaartkapoen: Alexander Vandriessche (muziekprogrammering), Ingrid Verhoeven (welzijnsprojecten), Annelies Vangoidsenhoven (buitenschoolse opvang), Mark Rooman (directeur en horizontale functies).

**RAAD VAN BEHEER
GC DE VAARTKAPOEN**

**IN DE ZITTING VAN
MAANDAG 15 OKTOBER 2007**

Contact:

Centrumverantwoordelijke
Mark Rooman
Schoolstraat 76
1080 Molenbeek

Ter attentie van:
Gemeenteraad
Gr. Van Vlaanderenstraat 20
1080 Molenbeek

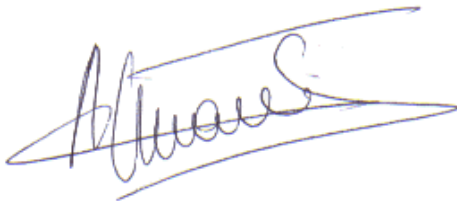
Ter attentie van:
Vlaamse Gemeenschap
Arenbergstraat 9
1000 Brussel

Betref: advisering van het geïntegreerde cultuurbeleidsplan 2008 – 2013

De Raad van beheer van GC De Vaartkapoen geeft een gunstig advies betreffende het geïntegreerde cultuurbeleidsplan 2008 – 2013.

Voor de Raad van Beheer
Van GC De Vaartkapoen,

An Lenaerts
Ondervoorzitter

Samenstelling en advies

Cultuurraad

De cultuurraad is samengesteld zoals voorzien in het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid en in het organiek reglement van de cultuurraad, goedgekeurd in een gemeenteraadsbeslissing van 8 mei 2005. Dit organiek reglement werd gewijzigd tijdens de zitting van 5 maart 2007 van de cultuurraad en is hierna bijgevoegd ter goedkeuring.

De Cultuurraad bestaat uit volgende leden:

Voorzitter: Lieven Soete

Leden:

Met stemrecht:

Linda Bruyninckx

Raf Deseure

Catherine Gouffau

Roxane Huilmand

Richy Jacobs

Fadoua Lamghari

Loredana Marchi

Luc Mishalle

Helga Nullens

Jos Roobaert

Mark Rooman

Stijn Soete

Sven Steffens

Sven Van Der Stappen

Judith Vanistendael

Ruddy Verbinnen

Peter Vercruysse

Als waarnemer:

Wies Jaspers

Jef Van Damme

Secretariaat/ personeel: Tjorven Vanden Eynde

**CULTUURRAAD
MOLENBEEK**

**IN DE ZITTING VAN
WOENSDAG 17 OKTOBER 2007**

Contact:

Cultuurbeleidscoördinator
Tjorven Vanden Eynde
Hoveniersstraat 47B
1080 Molenbeek

Ter attentie van:
Gemeenteraad
Gr. Van Vlaanderenstraat 20
1080 Molenbeek

Ter attentie van:
Vlaamse Gemeenschap
Arenbergstraat 9
1000 Brussel

Betref: advisering van het geïntegreerde cultuurbeleidsplan 2008 – 2013

De Cultuurraad geeft een gunstig advies betreffende het geïntegreerde cultuurbeleidsplan 2008 – 2013.

Voor de Cultuurraad,

Lieven Soete
Voorzitter

Gemeenteraadsbeslissing

Advies van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Organiek reglement tot oprichting van de cultuurraad

Art 1.

Het decreet "houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid" van 13 juli 2001 bepaalt dat de organisatie van advies en inspraak voor cultuurbeleid een bevoegdheid is van de Gemeenteraad. In het kader van haar instap in dit decreet en de opmaak van het gemeentelijk cultuurbeleidsplan 2005-2007 erkent het gemeentebestuur van Sint – Jans – Molenbeek een gemeentelijk adviserend orgaan voor Cultuur, samengesteld zoals vastgelegd in dit principeakkoord en hierna kortweg Cultuurraad genoemd.

Ar 2.

Deze Cultuurraad heeft tot doel:

- a) Het bevorderen van een kwalitatief en integraal cultuurbeleid zoals beschreven in art .3 van het decreet van 13 juli 2001 op het lokaal cultuurbeleid. De adviesraad brengt advies uit bij de opmaak, de uitvoering en de evaluatie van het geïntegreerde cultuurbeleidsplan en wordt aldus betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van het gemeentelijke cultuurbeleid.
- b) Het adviseren van de Gemeenteraad en het College van Burgemeester en Schepenen inzake de Nederlandstalige culturele aangelegenheden, volgens art.4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op de hervorming van de instellingen, van 1 tot 10:
  1. Bescherming en luister van de taal;
  2. Aanmoediging van de vorming van navorsers;
  3. De schone kunsten;
  4. Patrimonium, musea en wetenschappelijk – culturele instellingen (uitgezonderd monumenten en landschappen);
  5. Bibliotheken, discotheken en soortelijke diensten;
  6. Radio en televisie, en hulp aan de geschreven pers (uitgezonderd mededelingen van de federale Regering);
  7. Jeugdbeleid (behalve wanneer een aparte jeugd(advies) raad bestaat);
  8. Permanente opvoeding en culturele animatie;
  9. Lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens;
  10. Vrijtijdsbesteding en toerisme.
- c) Het bevorderen en organiseren van overleg, coördinatie en samenwerking tussen de betrokken culturele organisaties;
- d) Het verzamelen van informatie en documentatie over het culturele leven en over de culturele behoeften in het werkingsgebied;
- e) Vertegenwoordigers van verenigingen, die in de Cultuurraad zetelen, laten de informatie doorstromen naar de achterban en peilen naar de standpunten.

Ar 3.

De gemeente moet geen advies vragen over de opmaak van de gemeentelijke begroting. De Cultuurraad kan echter steeds advies uitbrengen vooraleer het gemeentebestuur met de begrotingsopmaak start. Over het geïntegreerde cultuurbeleidsplan en de jaarlijkse actieplannen moet verplicht advies gevraagd worden aan de Cultuurraad. De jaarlijkse voortgangsnota moet voorgelegd worden aan de Cultuurraad.

Art 4.

De Cultuurraad brengt haar advies uit op vraag van het gemeentebestuur én op eigen initiatief.

Het advies is niet bindend, maar afwijkende beslissingen dienen gemotiveerd te worden.

Art 5.

Om de adviesfunctie mogelijk te maken, worden tussen gemeentebestuur en Cultuurraad afspraken gemaakt over informatie-uitwisseling en opvolging. Deze afspraken worden in een huishoudelijk reglement vastgelegd. Dit reglement specificeert de modaliteiten van de werking en wordt door de Cultuurraad binnen 3 maanden na de installatie van de Cultuurraad opgemaakt.

Art 6.

In de samenstelling van de Cultuurraad wordt rekening gehouden met de volgende formele vereisten voor de deelname aan inspraak en overleg. De genodigden behoren minstens tot:

- a) Culturele verenigingen en organisaties die een werking ontplooiën op het grondgebied van de gemeente Sint – Jans – Molenbeek en werken met vrijwilligers;
- b) Culturele organisaties en instellingen die een werking ontplooiën op het grondgebied van de gemeente Sint – Jans – Molenbeek en werken met professionelen;
- c) Deskundigen met ervaring in culturele materies en in een ruime kijk op cultuur, woonachtig in de gemeente Sint – Jans – Molenbeek.

Art 7.

De Cultuurraad wordt uit deze groepen samengesteld volgens verhouding:

- a) Stemgerechtigde leden:
  1. 2 leden aangeduid door VZW GC De Vaartkapoen;
  2. 2 leden aangeduid door openbare bibliotheek De Boekenmolen;
  3. 7 leden uit het culturele veld en uit het onderwijs, die representatief zijn voor de verschillende doelgroepen;
  4. 1 lid aangeduid door het College van Burgemeester en Schepenen;
  5. 5 leden als deskundige inzake de culturele materie;
  6. 2 leden van het institutionele culturele veld in de gemeente Sint – Jans – Molenbeek.Deze richtlijnen geven de maximale verdeling van het aantal stemgerechtigde leden weer.
- b) Niet-stemgerechtigde leden:
  1. In functie van het onderwerp kunnen deskundigen uitgenodigd worden als waarnemer;
  2. De schepenen van Nederlandstalige cultuur wordt voor elke vergadering uitgenodigd als waarnemer;
  3. Een vertegenwoordiger van de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt voor elke vergadering uitgenodigd als waarnemer;
  4. De cultuurbeleidscoördinator woont alle vergaderingen bij als waarnemer en fungeert als de in het decreet voorziene gemeentelijke medewerker die door het College van Burgemeester en Schepenen ter beschikking wordt gesteld voor administratieve ondersteuning.

Art 8.

De leden van de Cultuurraad zetelen op vrijwillige basis en ontvangen hiervoor geen vergoeding.

Art 9.

[...] *opgeheven.*

Art 10.

Alle leden van de Cultuurraad onderschrijven de doelstellingen van het Cultuurbeleidsplan; alsook de fundamentele verdraagzaamheidsprincipes, die het volgende inhouden:

- a) Alle beginselen van de democratie en de grondwet na te leven en toe te passen.

- b) Het samenwerkingsmodel tussen de verschillende gemeenschappen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te ondersteunen.
- c) Het harmonisch samenleven van de verschillende volkeren, rassen, culturen en godsdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te helpen bevorderen.
- d) Leden die via daden, woorden, handelingen of deelname aan publicaties kennelijk tegenstrijdig handelen met dit door hen ondertekend engagement, kunnen uit de Cultuurraad gezet worden na een stemming waarbij het akkoord van de helft plus één van de aanwezige leden vereist is.

Art 11.

Voor specifieke projecten of materies kan de Cultuurraad ad-hoc werkgroepen oprichten. De raad helpt de gemeente bij het organiseren van de burgerparticipatie. Zo kan – via tijdelijke overlegstructuren – ook de ruimere bevolking uitgenodigd worden op de bijeenkomsten.

Art 12.

Politieke mandatarissen kunnen geen deel uitmaken van de Cultuurraad, tenzij als waarnemer.

Art 13.

De Cultuurbeleidscoördinator of een medewerker van de Dienst Cultuur woont, als waarnemend secretaris, alle vergaderingen bij. De dienst Nederlandstalige Cultuur van de gemeente fungeert als administratief centrum voor de verdere afhandeling en verzending en plaats van het centrale archief. In onderling overleg en akkoord kunnen andere gemeentelijke culturele ambtenaren of medewerkers toegelaten worden.

Art 14.

De 1ste Cultuurraad op basis van dit principeakkoord wordt opgericht binnen de 6 maanden na goedkeuring door de gemeente.

Art 15

Op de eerste bijeenkomst van de nieuw samengestelde Cultuurraad wordt een voorzitter gekozen onder de aanwezige stemgerechtigde leden.

Art 16.

Het mandaat van deze Cultuurraad loopt tot maximum 6 maanden na de installatie van de Gemeenteraad die voorkomt uit de Gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2006. De Cultuurraad wordt vervolgens opnieuw samengesteld bij het begin van elke legislatuur. Deze nieuwe samenstelling dient te gebeuren binnen de 6 maanden na de installatie van de nieuwe Gemeenteraad.

Art 17.

De schepen kan steeds het advies inwinnen van het bredere culturele veld. Bovendien treedt de schepen, of zijn afgevaardigde, minstens één maal per jaar in dialoog met de gemeenschapsraad.

Art 18.

Dit organieke reglement brengt de opheffing mee van de gemeentelijke adviescommissie voor de Vlaamse Gemeenschap, zoals goedgekeurd tijdens de gemeenteraad van 14 december 1989.